

**ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
ФАКУЛЬТЕТ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ
КАФЕДРА АРХІТЕКТУРИ**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до дипломної роботи
освітнього ступеня «Магістр»

на тему:

**«Архітектурно-просторові вирішення
готельно-відпочинкових комплексів
туристично-рекреаційних територій малих
міст Львівської області»**

Виконав:

студент VI курсу, групи Арх - _____
спеціальності

191 «Архітектура та містобудування»

Огірко Богдан Романович

(прізвище та ініціали)

Керівник _____

(прізвище та ініціали)

Консультанти з розділів:

Науково-дослідний _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Охорона навколишнього

середовища _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Дубляни - 2022 рік

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Факультет будівництва та архітектури

Кафедра архітектури

Рівень вищої освіти «Магістр»

Спеціальність 191 «Архітектура та містобудування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____
“22” грудня 2021 року

ЗАВДАННЯ

на магістерську роботу

студенту

Огірко Богдан Романович

(прізвище, ім'я, по-батькові)

1. Тема роботи *Архітектурно-просторові вирішення готельно-відпочинкових комплексів туристично-рекреаційних територій малих міст Львівської області*

керівник роботи *Кюнцлі Романа Василівна, д. мист., в.о.професора*
(прізвище, ім'я, по-батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом університету від “20” грудня 2021 року № 475 / к-с

2. Строк подання студентом роботи: *12 грудня 2022 року*

3. Вихідні дані до роботи:

містобудівні схеми Львівської області, Івано-Франкової об'єднаної територіальної громади, ілюстративні матеріали наукової літератури та інтернет-ресурсів, авторські фото архітектурних об'єктів, замальовки, обмірні креслення

4. Зміст пояснювальної записки:

Реферат

Зміст

Вступ (актуальність, мета, завдання, об'єкт, предмет, методика дослідження) ;

1. Стан проблеми, огляд літератури;

2. Комплексне дослідження архітектурно-просторових вирішень готельно-відпочинкових комплексів туристично-рекреаційних територій малих міст;

3. Проектні пропозиції;

4. Охорона навколишнього середовища.

Висновки та пропозиції

5. Перелік графічного матеріалу:

архітектурно-ілюстративні матеріали з дослідження задекларованої проблеми вітчизняного та зарубіжного досвіду, проектні пропозиції готельно-відпочинкового комплексу та архітектурно-планувальні креслення запроєктованого об'єкту

6. Консультанти розділів проекту

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	<i>Кюнцилі Р.В., в.о.професора</i>		
2	<i>Кюнцилі Р.В., в.о.професора</i>		
3	<i>Кюнцилі Р.В., в.о.професора</i>		
4	<i>Панас Н.Є., доцент</i>		

7. Дата видачі завдання

24 грудня 2021 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту	Строк виконання етапів проекту	Примітка
1	<i>Збір та опрацювання матеріалів для виконання магістерської роботи</i>	1.03.22	
2	<i>Підготовка та написання розділу з комплексного дослідження задекларованої проблеми</i>	2.05.22	
3	<i>Виконання ілюстративних та архітектурно-планувальних креслень</i>	3.10.22	
4	<i>Виконання проектних пропозицій</i>	18.10.22	
5	<i>Виконання розділу з охорони навколишнього середовища</i>	1.11.22	
6	<i>Оформлення ілюстративного матеріалу та пояснювальної записки</i>	5.12.22	

Студент _____ Огірко Б.Р.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____ Кюнцилі Р.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Магістерська робота на присвоєння освітнього ступеня «магістр» – 91 сторінка текстової частини, ілюстративний матеріал на планшетах розмірами 10 м², 103 джерела літератури, 119 рисунків.

«Архітектурно-просторові вирішення готельно-відпочинкових комплексів туристично-рекреаційних територій малих міст Львівської області»

Огірко Б.Р. – Магістерська робота. Кафедра архітектури. – Дубляни, Львівський НАУ, 2022 р.

Проаналізовано історію архітектурно-просторових вирішень готельно-відпочинкових комплексів туристично-рекреаційних територій малих міст європейських країн, тенденції розвитку їх на сучасному етапі, вплив різних факторів на особливості планувального та об'ємно-просторового вирішення відпочинкових комплексів туристично-рекреаційних територій у зоні впливу малих міст.

Нами здійснено аналіз зарубіжного та вітчизняного досвіду, з'ясовано вплив регіональної архітектури на формування архітектурних об'єктів такого типу, з'ясовано позитивні та негативні фактори впливу архітектурно-планувальних вирішень відпочинкових комплексів на архітектуру малих міст. Розглянуто особливості формування архітектурних об'єктів відпочинкових комплексів у зоні впливу малих міст. Запропоновано архітектурно-просторове вирішення готельно-відпочинкового комплексу туристично-рекреаційних територій малих міст Львівської області.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1 СТАН ПРОБЛЕМИ, ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ	7
РОЗДІЛ 2 КОМПЛЕКСНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ АРХІТЕКТУРНО-ПРОСТОРОВИХ ВИРІШЕНЬ ГОТЕЛЬНО-ВІДПОЧИНКОВИХ КОМПЛЕКСІВ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНИХ ТЕРИТОРІЙ МАЛИХ МІСТ	11
2.1 Поняття та класифікація готельно-відпочинкових комплексів на прикладі населених пунктів Львівської області	11
2.2 Архітектурно-просторові вирішення готельно-відпочинкових комплексів туристично-рекреаційних територій малих міст України	20
2.3 Архітектурно-просторові вирішення готельно-відпочинкових комплексів туристично-рекреаційних територій міст Львівської області	28
РОЗДІЛ 3 ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД	39
3.1 Історія розвитку та становлення готельно-відпочинкових комплексів туристично-рекреаційних територій	39
3.1.1 Архітектурно-просторові вирішення готельно-відпочинкових комплексів туристично-рекреаційних територій малих міст Швейцарії	48
3.1.2 Архітектурно-просторові вирішення готельно-відпочинкових комплексів туристично-рекреаційних територій малих міст Австрії	56
3.1.3 Архітектурно-просторові вирішення готельно-відпочинкових комплексів туристично-рекреаційних територій малих міст Італії	59
3.1.4 Архітектурно-просторові вирішення готельно-відпочинкових комплексів туристично-рекреаційних територій малих міст США	64
3.1.5 Архітектурно-просторові вирішення готельно-відпочинкових комплексів туристично-рекреаційних територій малих міст Англії	66
3.1.6 Архітектурно-просторові вирішення готельно-відпочинкових комплексів туристично-рекреаційних територій малих міст Німеччини	67

3.1.7 Архітектурно-просторові вирішення готельно-відпочинкових комплексів туристично-рекреаційних територій малих міст Іспанії 68

3.1.8 Архітектурно-просторові вирішення готельно-відпочинкових комплексів туристично-рекреаційних територій малих міст Хорватії 68

РОЗДІЛ 4 ПРОЕКТНІ ПРОПОЗИЦІЇ 69

4.1 Архітектурно-планувальні вирішення проєктованого готельно-відпочинкового комплексу 69

4.2 Архітектурно-просторові та конструктивні вирішення проєктованого готельно-відпочинкового комплексу 75

РОЗДІЛ 5 ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА 80

5.1 Особливості природоохоронних заходів при будівництві готельно-відпочинкового комплексу в смт. Івано-Франкове 80

5.2 Пропозиції з охорони навколишнього середовища під час спорудження та експлуатації бази відпочинку у смт. Івано-Франкове Львівської області» 84

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ 88

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 92

ВСТУП

Приміські зони невеликих та малих міст є частим місцем відпочинку подорожуючих, туристів та навіть місцевих жителів. Рекреаційна функція зони малих міст обумовлена ефективним використанням вільного часу людини, знімає соціальне напруження, відновлює психологічні та фізичні сили. Інтенсифікація міського життя приводить до зростання ролі рекреаційної функції приміської зони. Рекреація стає також осередком створення сприятливого мікроклімату для повноцінного функціонування і культурно-рекреаційного розвитку приміського простору.

Функції, які виконувала рекреація в приміських зонах ХХІ ст. почали втрачатися зі зміною форм власності і способів господарювання та зміною просторової організації розвитку містобудівних систем. Особливої динаміки набувають процеси освоєння рекреаційних ресурсів приміської зони іншими суб'єктами господарювання. Науковцями в рекреаційній галузі розроблено окремі пропозиції розвитку локальних територій, в той же час системних досліджень щодо архітектурної організації та розвитку рекреації приміської системи малих міст недостатньо. Постає питання досліджень трансформацій рекреаційних систем приміських зон, пошуку нових архітектурно-планувальних рішень організації та розвитку рекреації на приміських територіях.

Актуальність пропонованої роботи обумовлена:

– активізацією процесів урбанізації, що ставлять вимоги визначення місця рекреаційної сфери в процесах інтенсифікації забудови в приміських зонах малих міст;

– зміною соціально-економічних відносин у 1990-ті роки, які стала причиною урбанізації приміської зони, призвели до руйнації рекреаційних утворень і перетворення їх в місця постійного проживання;

– необхідністю поглиблення знань про взаємозв'язок антропогенних та природних комплексів, пошуку шляхів функціонально-планувальної організації та розвитку рекреаційного простору малого міста на прилеглих до нього

територіях в нових соціально-економічних, адміністративно-правових умовах та змін територіально-просторової організації містобудівних систем.

Метою дослідження є виявлення змін, які відбуваються в приміських зонах малого міста, розроблення науково-обґрунтованих принципів, моделей архітектурно-планувальної організації рекреаційних систем та рекомендації їх застосування у проектній практиці.

Відповідно до сформульованої мети визначено **завдання** роботи:

1) здійснити аналітичний огляд та систематизувати наукові праці, в яких висвітлені передумови формування приміської рекреаційної системи, а також джерел, в яких відображений її сучасний стан;

2) проаналізувати світовий та вітчизняний досвід архітектурної організації приміської рекреаційної системи малих міст;

3) дослідити передумови формування приміської рекреаційної системи;

4) виявити особливості архітектурно-планувальних трансформацій приміських рекреаційних територій та об'єктів малих міст Львівської області;

5) сформулювати практичні рекомендації щодо архітектурно-планувальних трансформацій та розвитку рекреаційних систем малих міст Львівської області.

Об'єктом дослідження є приміська рекреаційна система малого міста.

Предмет дослідження – архітектурно-планувальна організація, трансформація та розвиток приміської рекреаційної системи малих міст та її складових.

Методи дослідження. Методичну основу магістерської роботи складає сукупність загальнонаукових та спеціальних методів, спрямованих на об'єктивне та всебічне дослідження рекреаційних територій приміських зон малих міст. Для вирішення поставлених завдань у роботі використано методи: аналіз джерел, аналогії, системного аналізу, соціологічний, узагальнення, аналіз проектних матеріалів та статистичних джерел.

РОЗДІЛ 1

СТАН ПРОБЛЕМИ, ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

Капустинський Р. у третій частині своєї «Лapidарії» писав, що масовий туризм є «феноменом нашої епохи» [38]. Інші дослідники використовують подібні слова розглядаючи це питання: А. Швіхтенберг пише, що туризм є найбільшим соціально-економічним явищем сучасного світу, а Г. Голембський називає його «феноменом ХХ століття» та «феноменом останнього десятиліття» [21; 22; 60].

Наглядним відображенням цього «феномену» є цифри: як вважає С. Босяцький, туризм наприкінці ХХ століття став найбільшою галуззю світового господарства, на яку припадає майже 11% усіх надходжень світового бюджету та яка генерує близько 6% світового валового продукту. Всесвітня рада з туризму (WTTC) підрахувала, що в 2006 році майже кожна десята людина у світі працювала в туризмі, і ця сфера вже давала понад 10% світового ВВП [6; 55].

За даними Всесвітньої туристичної організації (UNWTO), дохід від міжнародного туризму становить 6% світового доходу від експорту товарів і послуг, а з урахуванням лише експорту послуг – аж 30%. Однак, незалежно від того, чи наведені тут цифри досягають 5%, 10% чи, можливо, 15% [14, с. 43] – безсумнівно, що туризм має потужну економічну силу, за допомогою якої він впливає на розвиток багатьох сфер світу. Готелі, парки розваг і дачні селища є відчутним тому підтвердженням.

На думку С. Мілна та І. Ательевича [49], туризм сьогодні є основною глобальною економічною силою. А. Ковальчик [40, с. 223] зазначає, що сьогодні туризм і рекреація розглядаються як чинники соціально-економічного зростання нарівні з такими факторами, як промисловість, транспорт, послуги та торгівля. За даними Варшинської Й., Яковські А., географи почали звертати увагу на економічний бік туристичних явищ ще в 19 ст. Перший комплексний аналіз цього питання був представлений у 1919 р. К. Шпютцем [68]. За словами

цитованих авторів, вже на рубежі 19 ст., у 1980-х роках з'явився термін «індустрія туризму», щоб підкреслити економічне значення туризму. Проте варто звернути увагу на те, що ця концепція, заперечена деякими дослідниками [18], виглядає як наслідок незручного перекладу англосаксонської фрази «індустрія туризму». Як зазначає А. Ковальчик, в англійській мові «промисловість» означає не лише промисловість, а й широко зрозумілу господарську діяльність людини (також стосовно послуг) [41].

Так, англійське «tourism industry» також перекладається польською як «послуги туризму». Проте, ігноруючи питання адекватності поняття, слід зазначити, що цей термін дуже буквально привертає увагу до економічного аспекту туризму, навіть якщо його трактувати лише умовно. На думку А. Ковальчика, часте використання терміну «індустрія туризму» є найкращим доказом того, що туризм є важливим джерелом доходу [39]. С. Босяцький, хоча і вважає, що найважливішою з різноманітних функцій туризму сьогодні є його економічна функція, застерігає від надмірної «фетишування» ролі та значення туризму в економічному розвитку країни та пропагування «туристичної монокультури» [6].

Є результати досліджень, які підтверджують, що існує також туристична функція в регіональному чи місцевому масштабі є важливим фактором розвитку, але є також дослідження, які доводять, що це зовсім не так. Позитивними прикладами є дослідження Й. Саарінена, проведене в окремих муніципалітетах Північної Фінляндії, або дослідження М. Хузе та ін., який помітив вплив туризму на місцеву економіку на прикладі кількох досліджуваних норвезьких муніципалітетів [36; 57]. Вони дійшли висновку, серед іншого, про більш вигідний економічний вплив туризму у великих громадах через їх більш різноманітну економічну структуру. М. Єдрусик наводить приклад тайського острова Пхукет, де туризм розвивається з початку 1970-х років, і сьогодні це один з найбагатших і найкраще обладнаних регіонів Таїланду з соціальною інфраструктурою [37].

Архітектурно-планувальна організація готельних споруд – важливий фактор їх функціонування. Особливості архітектури, виразне планування готельних споруд, суттєво відрізняє їх на тлі структур іншого функціонального профілю. Вивченням питань впливу історичної еволюції на формування архітектури готелів та особливостями архітектурної організації сучасних готельних закладів займалися такі відомі українські та зарубіжних науковці: Ю. В. Андрт, М. Й. Барановський, М. В. Виноградова, В. Л. Глазирін, Ю. В. Горгорова, О. В. Гусева, І. І. Іонов, О. М. Карасьова, О. Є Ковальська, У. Рутес, О. Є. Рогожнікова, А. В. Лесик, Ю. В. Лисецька, Н. Б. Чмутіна та інші [94].

Організація рекреаційної діяльності на сьогоднішній день виступає не лише як містобудівна задача, а насамперед соціальна та економічна, що повинна вирішуватися як на загальнодержавному, так і на регіональному рівнях. Вирішення названих задач потребує наукових досліджень, які можуть включатися як передпроектна стадія в процес містобудівного проектування на відповідному рівні.

Напрацювання українських та зарубіжних вчених поділено за тематичним принципом. Проблему просторової організації приміських рекреаційних зон досліджували: В. Шулик [100; 101], В. Яценко [103], М. Габрель [76; 77], Н. Данилко [81]. Теоретичні основи просторового планування висвітлені в роботах: Г. Юрчишин [102], М. Дьоміна [82], Ю. Білоконя [72], Г. Петришин [89] та інших [90]. Архітектурно-планувальну організацію рекреаційних систем розглядали: Т. Панченко [88], В. Шулик [100], Я. Тарас [99], А. Полянського [92], І. Смадича [97].

Проблеми туристичнокраєзнавчих аспектів вивчали В. Преображенський [93] та М. Поколодна [91]. Проблеми рекреаційної та економічної географії висвітлені в роботах: О. Бейдик [71], А. Байцар [70], В. Смаль [98].

Важливий внесок у дослідження рекреації в приміській зоні в новий час зробили такі польські урбаністи та архітектори: Ф. Багінський [4], Ю. Банський [5], Р. Фарачик та А. Цешевська [51].

Архітектурно-планувальні аспекти територіальної організації рекреації на приміських територіях частково вирішувались у науково-проектних розробках українських науково-дослідних інститутів ДП УДНДПМ «Діпромісто» ім. Ю.М. Білоконя, ДП ДПМ «Містопроєкт» (Львів), «КиївНДПМістобудування», «КиївЗНДІЕП». Аналіз науково-теоретичних матеріалів підтвердило недостатність вивчення питань архітектурно-планувальної трансформації та розвитку рекреаційних систем приміських зон великих міст для нових соціально-економічних та адміністративно-правових умов. Наявні напрацювання створюють наукове підґрунтя для детального дослідження означеної теми.

РОЗДІЛ 2

КОМПЛЕКСНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ АРХІТЕКТУРНО-ПРОСТОРОВИХ ВИРІШЕНЬ ГОТЕЛЬНО-ВІДПОЧИНКОВИХ КОМПЛЕКСІВ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНИХ ТЕРИТОРІЙ МАЛИХ МІСТ

2.1 Поняття та класифікація готельно-відпочинкових комплексів на прикладі населених пунктів Львівської області

Латинське слово *hospitalis* (від *hospes*, *hospitis* із суфіксом *-alis*), або *hospitalitas*, породило похідні слова *host*, *hotel*, *hostelry*, *hospital* або навіть *hospitality* [24]. У старофранцузькій мові *хостел* — це «будинок, де живуть», але має інше значення, позначаючи «мебльований будинок, який слугує платним житлом та гостьовим домом [26]. Це значення з'явилося з розвитком ринкових міст у Північній Європі, зокрема у Фландрії, у XIII столітті. У сучасну епоху готель став важливим видом житла [26].

«Готель» – за визначенням Німецької готельної асоціації (ІНА) – це заклад розміщення, в якому пропонуються рецепція, послуги, щоденне прибирання номерів, додаткові зручності та принаймні один ресторан для гостей будинку та перехожих [59].

Готель (або готель) – це майновий комплекс (будинок, будівля, частина будівлі, інші споруди) зі спеціалізованими мебльованими кімнатами («номерами») для тимчасового проживання осіб, які прибувають до населеного пункту [85]. Зазвичай надаються інші послуги (прибирання, охорона), залежно від класу обслуговування.

Туристичні готелі зазвичай класифікуються за категоріями відповідно до рівня їх комфорту, рівня послуг, які вони пропонують, і правил, від яких вони залежать. Залежно від країни ви можете знайти різні системи класифікації, наприклад зірки № 1: це у Франції, Марокко чи Квебеку [9].

Для однієї і тієї ж категорії комфорт і послуги можуть сильно відрізнятися від країни до країни, кожна країна, а іноді й кожен регіон, мають свої критерії.

Класифікація готелів в принципі ґрунтується на об'єктивних критеріях: площа кімнат, обладнання, характер та наявність санітарних приміщень тощо.

У Європі різні готельні федерації об'єдналися, щоб сформувати HOTREC12 [35], наднаціональну асоціацію, яка захищає гармонізацію класифікацій на європейському рівні [54]. Окрім цієї ініціативи, наразі в Європейському Союзі немає єдиного стандарту.

Готелі розрізняються: за призначенням – загального типу, відомчі, бізнес-готелі, туристичні для автомобілістів, мотелі, кемпінги, санаторії, спортивні, для транзитних пасажирів (на вокзалах); за місткістю – малі (до 100 місць), середні (100-500 місць) і великі (понад 500 місць); залежно від рівня комфорту (за кількістю «зірок») - 1-, 2-, 3-, 4-, 5-зірковий; за режимом роботи (цілорічний, сезонний); за місцем розташування (місто, селище, курорт тощо) [83].

У складі готелів виділяють приміщення: житлові (номери), приймальні, сервісні, громадського харчування (кафе, ресторан), адміністративні, господарські. У висококомфортабельних готелях є культурно-масові кімнати (концертні, виставкові, конференц-зали), спортивно-оздоровчі (басейни, сауни) [65].

Готелі виникли в давнину. У Західній Європі роль готелів виконували кав'ярні, ресторани, корчми, таверни; в країнах Близького Сходу і Середньої Азії, на Кавказі - караван - сарай (IX – XIV ст .). У Білорусі вони приходять із віталень[85].

За багатьма факторами (зокрема, стандартом послуг, розташуванням чи обладнанням) готелям присвоюються категорії (так звані «зірки»). Великі готельні мережі або консорціуми диференціюють бренди своїх закладів за категоріями готелів [73].

Одним із критеріїв категоризації засобів розміщення є спектр послуг. За цією ознакою можна виділити наступні готелі:

- туристичний (економічний);

Рис. 1 Відпочинковий комплекс «Zaluzhany», Залужани, Львівська область

– середній клас;

Рис. 2 Парк-готель «Древній град». 7-й км Київської траси, Львівська область

– розкішний [84];

Рис. 3 Citadel Inn – Gastro Boutique Hotel (Hotel & Restaurant). 5-зірковий готель. Львів, Львівська область

Основним принципом роботи туристичних (економічних) закладів є задоволення основних потреб гостей, тобто забезпечення чистого, комфортного та дешевого проживання. Вони спрямовують свою пропозицію в першу чергу на людей, які шукають дешевше житло в номері стандарту, який гарантує комфортне проживання, але без зайвої розкоші. Відділ громадського харчування зазвичай обмежується пропозицією сніданку.

У готелях середнього класу спектр послуг ширший, ніж у туристичних готелях. Пропозиція орієнтована в першу чергу на бізнес-мандрівників, а також туристів і сімей з дітьми. Повний гастрономічний сервіс доступний для гостей у ресторанах і барах. Устаткування стандартного номера в основному складається з двоспального ліжка, письмового столу, туалетного столика, набору шаф і стільців або крісел. У кожному номері є санвузол з повною сантехнікою. Готелі цього сегменту зазвичай оснащені комплексом багатофункціональних залів для організації конференцій, банкетів та інших урочистих заходів. Як правило, пропонуються базові послуги рекреаційної або біологічної регенерації [84].

Готелі цього класу «розкіш» відрізняються найбільшим обсягом програми обслуговування, а також багатством основних, додаткових і додаткових послуг, що надаються клієнтам. На стійці реєстрації працює консьєрж, який подбає про замовлення гостей, щоб полегшити їхнє перебування в готелі та в місті. Пропозиція послуги адресована групі заможних клієнтів. Номери більші та багатше обладнані, ніж у готелях середнього класу. До послуг гостей розкішно мебльовані апартаменти. Багатофункціональний кімнатний комплекс дозволяє організувати пишні конференції, банкети та інші урочисті заходи. Для гостей доступна багата програма послуг з відпочинку та біологічної регенерації [84].

У Словаччині з 1 серпня 2008 року готель визначено Декретом Міністерства економіки Словацької Республіки № 277/2008 [67] як приміщення для тимчасового розміщення гостей, що налічує понад 10 номерів. У період з 1 листопада 2001 р. по 31 липня 2008 р. Міністерство економіки Словацької Республіки № 419/2001 зб. Окрім розміщення, харчування та послуг, зазвичай надає відвідувачам приміщення та приміщення, необхідні для ділового перебування та рекреаційно-спортивні послуги для активного відпочинку. Указ виділяє: хороший готель; гірський готель; конгрес-готель; оздоровчий готель; спа-готель; бутик-готель; апарт-готель; мотель; інші готелі;

Готелі поділяються на класи, позначені зірочками відповідно до того, чи відповідають вони певним вимогам. Ці реквізити окремих класів представлені у вигляді таблиці, детально наведеної в додатку до Указу №. 277/2008 зб

(Категорія Турист *; Категорія Стандарт **; Категорія Комфорт ***; Категорія першого класу****; Категорія люкс ***** [33]).

Ще одним критерієм класифікації готелів може бути їх цільове призначення, що визначається місцем розташування та обсягом програми обслуговування:

– міські (бізнес) готелі – розташовані в центрах великих і середніх міст, які зазвичай відвідують ділові мандрівники, оснащені високошвидкісним доступом до Інтернету, супутниковими телеканалами, конференц-залами та залами для навчання, ресторанами та барами, зручним для відпочинку або оздоровчим центром;

Рис. 4 Nota Bene. 3-зірковий готель. Львів, Львівська область

– транзитні готелі – розташовані на транзитних дорогах (зі зручностями для автомобілістів), аеропорту чи залізничному вокзалі, пропонують можливість покупки номерів «погодинно»;

Рис. 5 Hotel Rover. Львів, Україна

– конференц-готелі (готельні та конференц-комплекси) – розташовані у великих містах і діють відповідно до їх сервісної програми для організації конгресів і великих конференцій, мають масштабовані багатофункціональні

зали, оснащені аудіовізуальним обладнанням, заклади харчування, підготовлені для обслуговування великої кількості людей, номери високого стандарту, сучасна телекомунікаційна інфраструктура та рекреаційні або біологічні регенераційні засоби. Готелі цього типу можна розділити на дві підкатегорії.

Рис. 6 а) Новий конференц-зал; б) дзеркальний конференц-зал; в) червоний конференц-зал готелю «Львів». Львів

– конгрес-готелі – понад 200 місць, з конгрес-залами, що спеціалізуються на корпоративних зустрічах, міжнародних конференціях тощо. В Україні понад 100 типових конгрес-готелів.

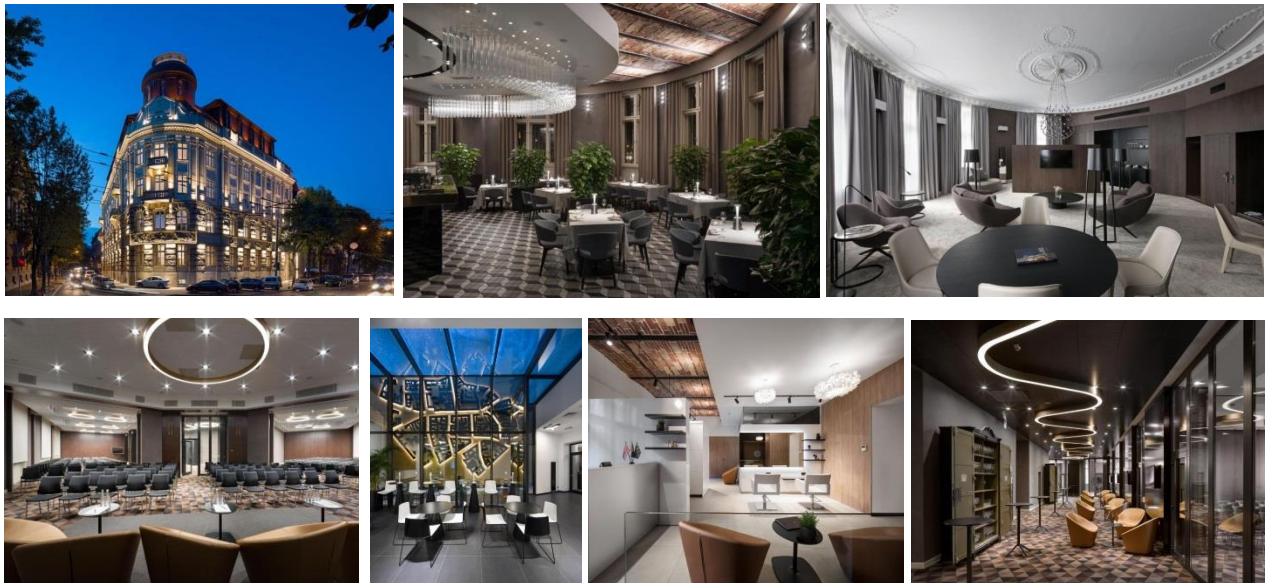

Рис. 7 Bankhotel. Львів. Готель із рестораном, фітнес-центром, баром і садом та конгрес-залою

– готелі для навчання – менші, з приміщеннями лише для навчання невеликих майстерень. У цій групі велику групу становлять закриті навчальні центри, недоступні приватним особам. Деякі здаються тільки в повному обсязі –

виключно для даної навчальної групи. Деякі, хоча і розкішні, не отримали офіційної зіркової категорії (вони не подали на неї заяви). Загалом у Україні налічується близько 500 об'єктів такого типу.

Рис. 8 Зали та учбові аудиторії у готелі «Гетьман» у Львові [79]

– відпочинкові (туристичні) готелі – розташовані в місцях високої туристичної цінності, підготовлені для обслуговування туристичних груп та індивідуальних туристів, надання пакетів послуг у сфері відпочинку та біологічного відновлення, мають прокат спортивного інвентарю тощо.

Рис. 9 Готель «Стара Правда», Поляниця. Львівська обл. [78]

– санаторно-курортні готелі (СПА) – розташовані в містах високої туристичної цінності, часто поблизу місць мінеральних вод, у регіонах зі сприятливими властивостями мікроклімату, на морському узбережжі тощо; мають широку базу проживання, центр відпочинку та оздоровлення, де гості можуть скористатися широким пакетом послуг, які пропонує висококваліфікований персонал.

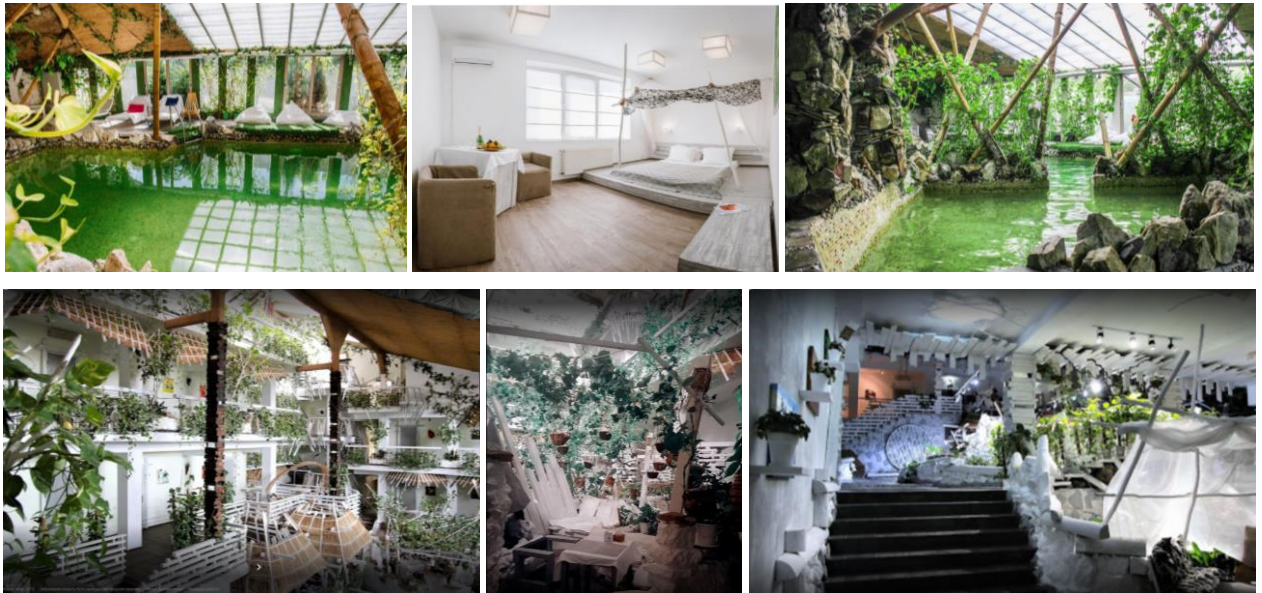

Рис. 10 Готель Nigina Spa Hotel в Трускавці. Львівська область

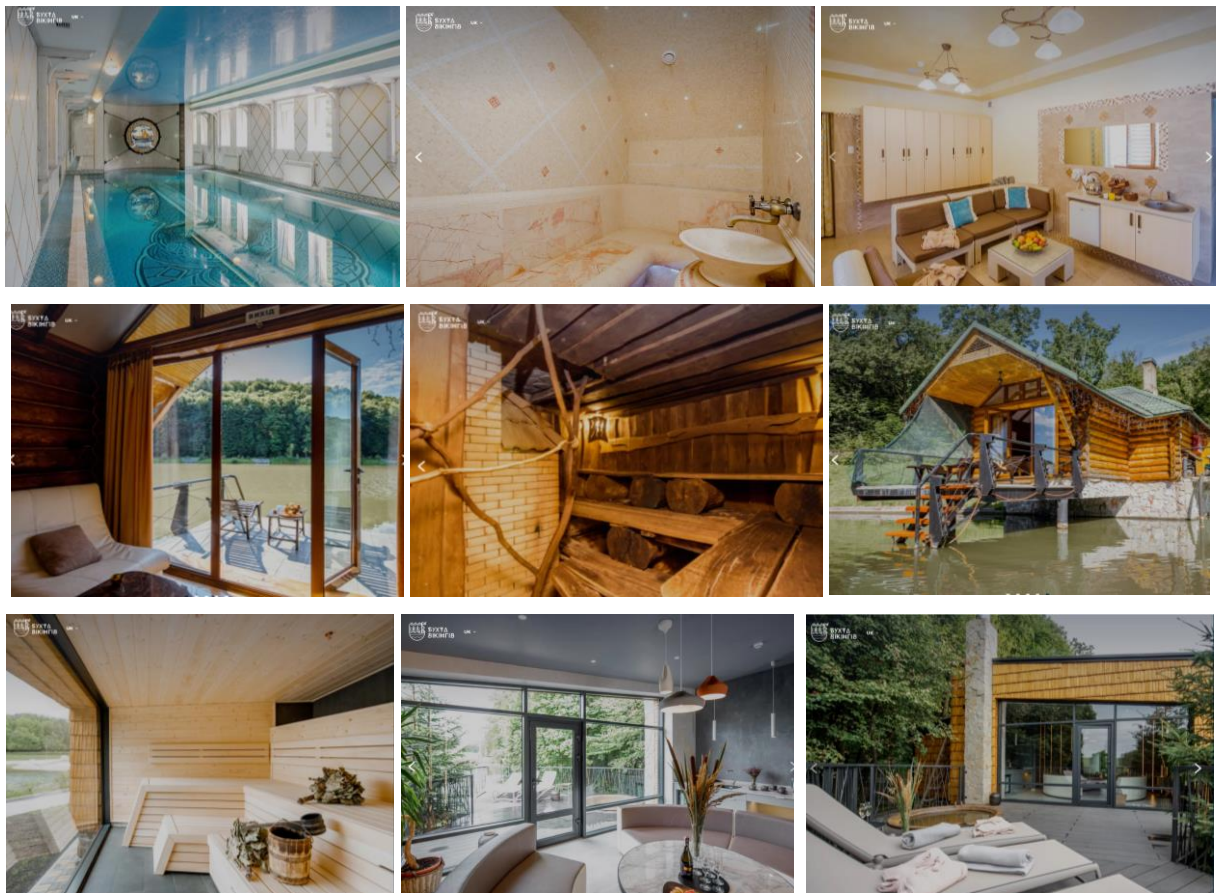

Рис. 11 Готель Бухта вікінгів. Водники, Львівська область

– апарт-готелі (апарт-готелі) – розташовані в містах або в привабливих туристичних місцях, часто у вигляді багатоквартирного будинку з орендованими

квартирами, багатоквартирні житлові будинки обладнані кухнею, зазвичай відсутній громадський ресторан, а також кількість послуг персонал значно обмежений, у них є приваблива пропозиція для тривалого перебування.

Рис. 12 Modern Art Hotel, Львів [50]

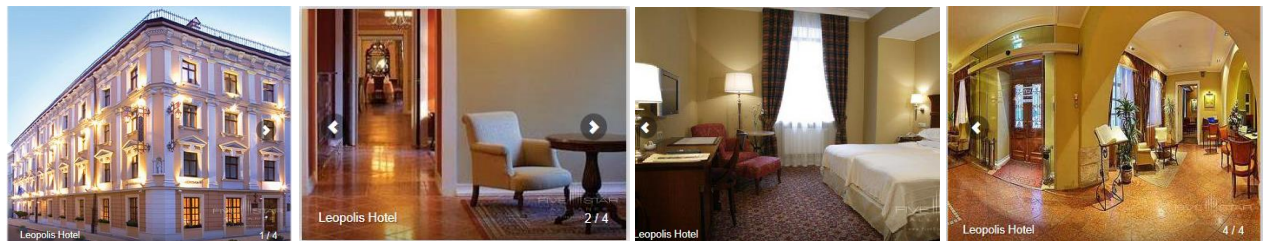

Рис. 13 Leopold hotel, Львів [44]

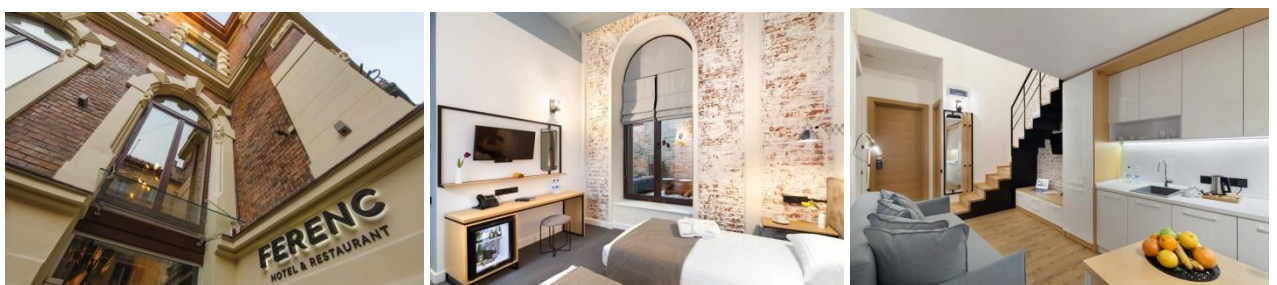

Рис. 14 Готель «Ferenc». Львів. У готелі «Ferenc» є спеціальні номери для розміщення з домашніми тваринами

Світове готельне господарство нараховує близько 350 тис. готелів, в яких є більше ніж 1,6 млн сучасних номерів. Їх кількість зростає щорічно у середньому

на 3-4 %. Готелі України залишаються найбільш слабкою ланкою в інфраструктурі вітчизняного туризму. У країні нараховується майже 1,5 тис. об'єктів готельного типу, більша частина яких – реконструйованій будівлі 70 – 80-х рр. За даними дослідницької компанії світових споживчих ринків Euromonitor, в Україні на даний момент існує величезний простір для розвитку готельного бізнесу порівняно з сусідніми Східноєвропейськими країнами.

Готель – це основне підприємство готельної індустрії, метою діяльності якого є заселення, обслуговування, забезпечення відпочинку і харчування відвідувачів.

За розміром (місткістю) готелі поділяються на:

- малі (до 100–150 номерів),
- середні (від 100 до 300–400 номерів),
- великі (від 300 до 600–1000 номерів),
- гігантські (понад 1000 номерів).

Згідно з класифікацією ВТО, готелі можна групувати:

- за місцем розташування (міські, приміські, сільські, придорожні, в аеропортах, плавучі і т. д.);
- за призначенням (для постійного проживання, транзитні, для ділового призначення);
- за часом функціонування (сезонні, цілорічні).

Готель класу люкс, апарт-готель, готель типу «ліжко та сніданок», спа-готель – на сучасному готельному ринку існує безліч різних типів закладів [86].

2.2 Архітектурно-просторові вирішення готельно-відпочинкових комплексів туристично-рекреаційних територій малих міст України

- *Готель в релакс-парку «Верхоли» (relax park «Verholy»);*

Будинки готелю є частиною заміського комплексу «relax park Verholy», який розташований у мальовничому сосновому лісі в селі Соснівка у Полтавській області, Україна. Комплекс створений для міських жителів, втомлених від суєти, для тих, кому потрібно перевести дух і відпочити на свіжому повітрі.

Рис. 15 Загальний вигляд та екстер'єр готелю в Релакс Парку «Верхоли»

На даний момент у комплексі 55 номерів: у двох готельних корпусах, котеджах та індивідуальних шале. Інтер'єри та екстер'єри виконані з натуральних матеріалів у мінімалістичній естетиці. Архітектура підкреслює стриману та доброзичливу природу навколо. Спілкування з природою підкреслюється вибором натуральних матеріалів, таких як дерево та камінь, що входять до гармонійного діалогу з навколишнім середовищем.

Рис. 16 Плани а) першого, б) другого та в) третього поверхів готелю в Релакс Парку «Верхоли»

Будинки готелів виконані в мінімалістичній естетиці з використанням екологічно чистих матеріалів. Через застеклений зал видно озеро та сосни. Дизайнери використали зносостійкі панелі та скло, замінивши в інтер'єрах недовговічні гіпсокартони. На відміну від міських готелів, які через шум часто не мають балконів, номери в готельних будівлях обладнані балконами, на яких можна милуватися навколишніми пейзажами та подихати свіжим повітрям.

Рис. 17 Фасад одного з будинків готелю в Релакс Парку «Верхоли»

Рис. 18 Інтер'єр готелю в Релакс Парку «Верхоли»

Візуальні та настроєві акценти зроблено контрастним чорним кольором, лінійними елементами, що підтримують ритм сосен на вулиці, та емоційними деталями, такими як шпаківні та декоративні вирізки гілок із дерев'яними фігурками птахів — символом Relax Park Verholy.

Комплекс пропонує безліч заходів для відпочинку та дозволяє: розслабляючий спа, басейни, катання на конях, риболовля, їзда на велосипеді, прогулянки лісом, йога, фітнес і, звичайно ж, смачна їжа в уже відомому серед гурманів з усієї України ресторані Food & Forest.

- *Екоготель «ФрендХаус» (FriendHouse Hotel);*

Екоготель «ФрендХаус» (FriendHouse) розташований в курортній зоні селища Кіровське в 30 км від центру Дніпропетровська, на ділянці площею 3 га в лісовій зоні неподалік річки Орель. Комплекс одноповерхових будівель з відкритим двором, паркінгом, терасами, садово-парковими зонами вписаний в навколишню дику природу. Готель «ФрендХаус» спроектований відомим українським еко-дизайнером Юрієм Рінтовтом.

Рис. 19 Загальний вигляд та екстер'єр екоготелю «ФрендХаус»

Комплекс являє собою одноповерхову групу будівель з відкритими дворами, паркінгом, терасами, садово-парковою зоною (загальна площа 1750 кв. У процесі визначення місця розташування використовувався інеологічний аналіз регіону з урахуванням концепції енергоінформаційного поля Землі. Це простір, відображений у деталях, оточений дикою природою.

Рис. 20 Інтер'єр Екоготелю «ФрендХаус»

У цьому проєкті були використані виключно екологічно нешкідливі матеріали: глина, очерет і дерево. Конструкційні каркаси виготовлені з дерева та черепашнику. Кокони коконів кімнати об'єднані плитою даху. Усі меблі та освітлення розроблені проєктно-виробничою компанією «Ринтовт Дизайн». Взаємодіючи з навколишнім середовищем – з лісом, річкою, екологічне покриття будівель перебуває у морфогенезі з природним ландшафтом.

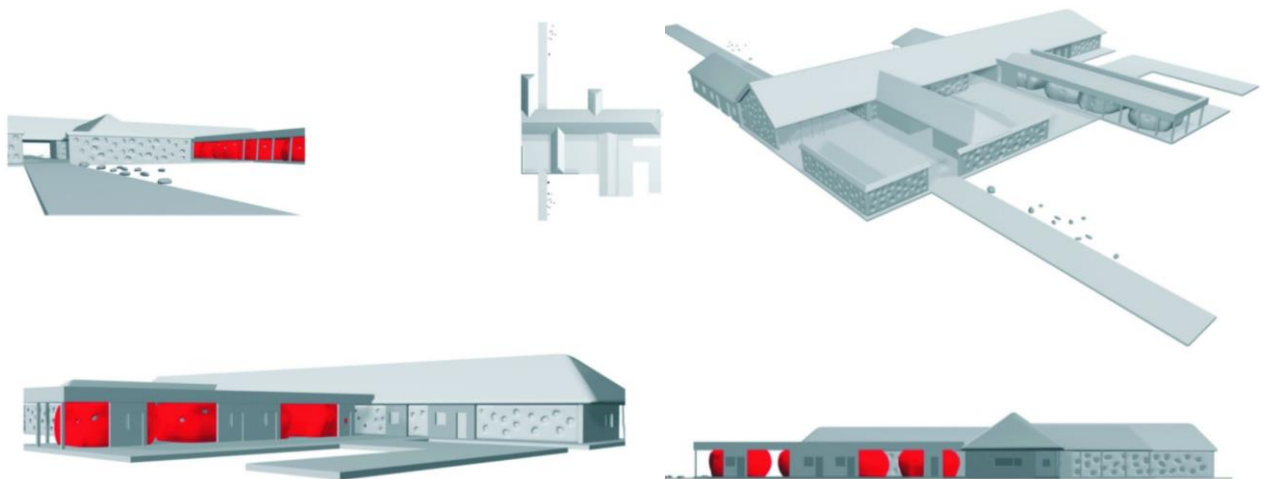

Рис. 21 Візуалізація проєкту Екоготелю «ФрендХаус»

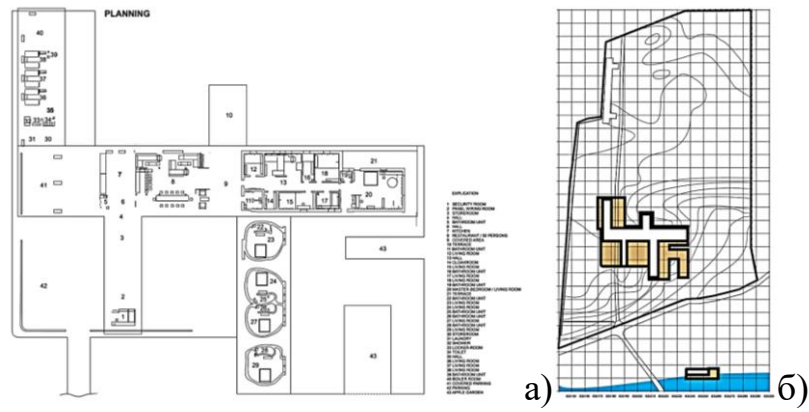

Рис. 22 а) План проекту та б) генеральний план Екоготелю «ФрендХаус»

- Відпочинковий комплекс «Розтока», Івано-Франківська область

Рис. 23 Екстер'єр відпочинкового комплексу «Розтока». с. Пасічна [7]

- Chalet Family. Закарпатська область, Сусково

Рис. 24 Екстер'єр відпочинкового комплексу «Chalet Family» [7]

- Chalet Flery. Мигове, Чернівецька обл.

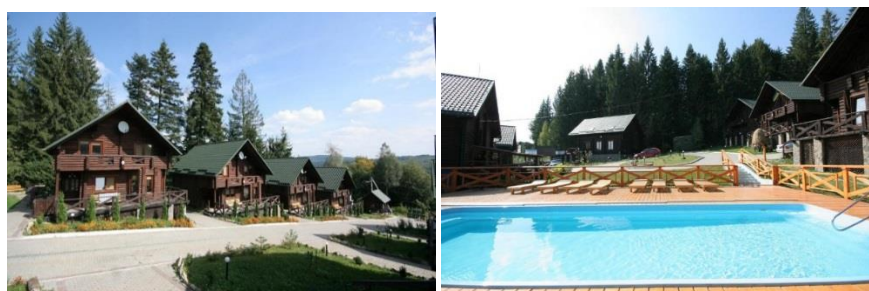

Рис. 25 Екстер'єр відпочинкового комплексу «Chalet Flery» [8]

- *Martova Laguna. Печенежский р-н, с. Мартове. Харківська обл.*

Рис. 26 Фото готельно-відпочинкового комплексу Martova Laguna

- *Парк Готель «Скіфія», село Захарівка, Кіровоградської області*

Рис. 27 Фото готелю «Скіфія»

- *База відпочинку «Карпати», Запорізька область, смт. Кирилівка*

Рис. 28 Фото бази відпочинку «Карпати»

- *Готельно-ресторанний комплекс «Софія».*

Рис. 29 Візуалізація проекту готельно-ресторанного комплексу «Софія», Рівненська обл., с. Велика Омеляна [80]

- *Готельно-туристичний комплекс «Ксенія», Хмельницька обл.*

Рис. 30 фото готельно-туристичного комплексу «Ксенія», с. Врублівці, Хмельницька обл.

- *Готельно-ресторанний комплекс «Романківська садиба», с. Романків, Вінницька обл.*

Рис. 31 Фото готельно-ресторанного комплексу «Романківська садиба»

- *Гостерія «Хата Подопригора», Кіровське, Дніпропетровська обл.*

Рис. 32 фото гостерії «Хата Подопригора» [23]

2.3 Архітектурно-просторові вирішення готельно-відпочинкових комплексів туристично-рекреаційних територій міст Львівської області

- *Еко-садиба «Каскад». Старосамбірський район, с. Велика Волосянка*

Рис. 33 Екстер'єр еко-садиби «Каскад»

- *Спа-готель «Хижина».*

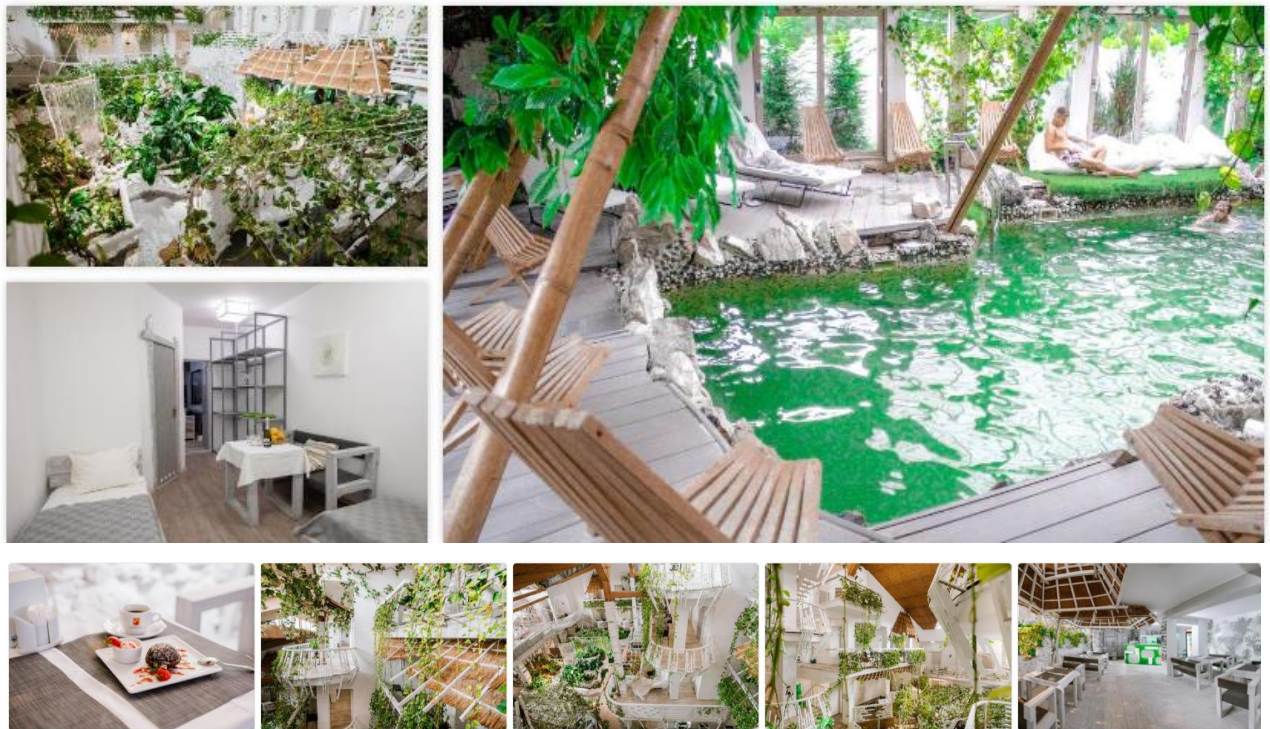

Рис. 34 Спа-готель «Хижина». Трускавець. Львівська обл.

Цей дизайн-готель на курорті Трускавець пропонує безкоштовний кінотеатр, спа-центр і сонячну терасу. До послуг гостей індивідуально оформлені номери з телевізором із плоским екраном.

Кожен номер спа-готелю «Хижина» вирізняється унікальним дизайном та має зону відпочинку. Ванна кімната укомплектована халатами і феном.

У ресторані готелю «Хижина» подають страви української та європейської кухні, які можна скуштувати на літній терасі. У барі готелю пропонують коктейлі. Спа-центр готелю включає косметичні процедури, зокрема гідромасажний душ, перлову ванну та парова лазня. Також на території готелю є масаж і критий басейн. Залізничний вокзал Трускавця розташований за 15 хвилин їзди від спа-готелю «Хижина». Це дає можливість прямого сполучення зі Львовом. За запитом надається трансфер. Відстань до аеропорту Львова становить 80 км. За незалежними відгуками гостей, це найпопулярніший район Трускавця.

- *Green Park Hotel & SPA*

Рис. 35 Спа-готель «Хижина». Трускавець. Львівська обл. [25]

Спа-готель Green Park розташований у Трускавці. До послуг гостей ресторан, цілодобова стійка реєстрації, дитячий клуб і безкоштовний Wi-Fi.

У кожному номері готелю є балкон. Усі номери спа-готелю Green Park оснащені письмовим столом, телевізором із плоским екраном та окремою ванною кімнатою. Щоранку в готелі подають сніданок «шведський стіл».

Готель Green Park & SPA пропонує 4-зіркові номери з критим басейном, спа-центром і сауною. Поряд із готелем можна зайнятися пішим туризмом.

Відстань від спа-готелю Green Park до міста Східниця становить 20 км. Відстань до найближчого міжнародного аеропорту Львова становить 93 км. Гостям надається платний трансфер до/з аеропорту.

За незалежними відгуками гостей, це найпопулярніший район Трускавця.

- *apartments BS. Трускавець. Львівська обл.*

Рис. 36 Апартаменти BS Трускавець. Львівська обл. [69]

Апартаменти BS з садом і приладдям для барбекю розташовані у Трускавці. Відстань до селища Східниця становить 20 км. До послуг гостей приватна автостоянка на території та безкоштовний Wi-Fi.

У цьому будинку для відпочинку є 4 спальні, кухня з мікрохвильовою піччю, телевізор із плоским екраном, зона відпочинку та 2 ванні кімнати з біде. Гостям надаються рушники та постільна білизна.

Відстань від будинку для відпочинку до міста Сколе становить 27 км, а до міста Стрий – 26 км. Відстань від апартаментів BS до міжнародного аеропорту Львова становить 93 км. Гостям надається платний трансфер до/з аеропорту.

- *Вілла «Престиж»*

Рис. 37 Вілла «Престиж». Трускавець. Львівська обл. [75]

- *Hotel Vesna*

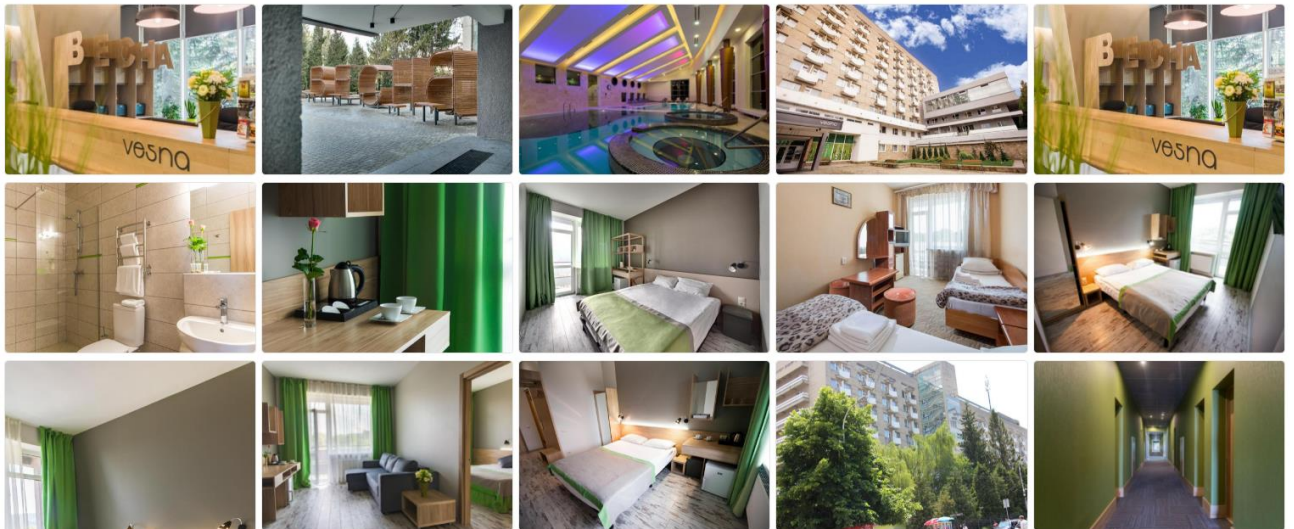

Рис. 38 Hotel Vesna. Трускавець. Львівська обл. [32]

Цей готель розташований за 12 хвилин ходьби від пляжу. Готель Vesna розташований у ідилічному місці в мальовничому Трускавці. Він оснащений професійною діагностикою та лікуванням різноманітних захворювань.

У номерах є балкон, телевізор із плоским екраном, холодильник та електричний чайник. У власній ванній кімнаті встановлено душ.

У ресторані подають різноманітні страви, в тому числі української кухні.

Готель Весна розташований поруч із Центральним парком Трускавця, лише за 100 метрів від джерела мінеральної води. У спа-центрі пропонують різноманітні косметичні процедури, процедури для обличчя та тіла, а також масаж. Ви також знайдете басейн, дитячу ігрову кімнату та ігровий майданчик. Відстань від готелю до залізничного вокзалу Трускавця становить 900 метрів.

- *Villa Marta*

Рис. 39 Villa Marta. Трускавець. Львівська обл. [66]

Цей готель розташований у центрі Трускавця, за 200 метрів від музею Біласа. До послуг гостей готелю Villa Marta сауна, різноманітні процедури, безкоштовний Wi-Fi та цілодобова стійка реєстрації.

Класично мебльовані номери оформлені в пастельних тонах. Усі вони мають телевізор, холодильник та окрему ванну кімнату.

У ресторані готелю подають страви української кухні. До послуг гостей сонячна тераса та приладдя для барбекю. Сад із фонтаном і лавами запрошує вас відпочити після їжі.

Автобусна зупинка на вулиці Бориславській розташована за 5 хвилин ходьби від готелю Villa Marta. До залізничного вокзалу Трускавця можна дійти за 10 хвилин. Відстань від готелю до аеропорту Львова становить 80 км.

- *Eco resort Monastic-SPA Монастік-СПА*

Рис. 40 Eco resort Monastic-SPA Монастік-СПА. Орів. Львівська обл. [66]

Еко-курорт Monastic-SPA розташований у місті Орів. До послуг гостей безкоштовний Wi-Fi, сонячна тераса з басейном, ресторан, бар, обслуговування номерів та дитячий ігровий майданчик. До послуг гостей безкоштовна приватна автостоянка та платний трансфер до/з аеропорту.

У кожному номері готелю є шафа для одягу, балкон з видом на гори, окрема ванна кімната, телевізор із плоским екраном, постільна білизна та рушники. У деяких номерах є міні-кухня з плитою. номери оснащені холодильником. У спа-центрі Eco Resort Monastic подають континентальний сніданок або сніданок по меню.

До послуг гостей устаткування для барбекю. У курортному спа-готелі Eco Monastic-SPA можна пограти в дартс, а в околицях — покататися на велосипеді.

Відстань від готелю до Східниці становить 20 км, а до Трускавця – 17 км. Відстань до Міжнародного аеропорту «Львів» становить 105 км.

- *Saltzbork. Хутір Папровична*

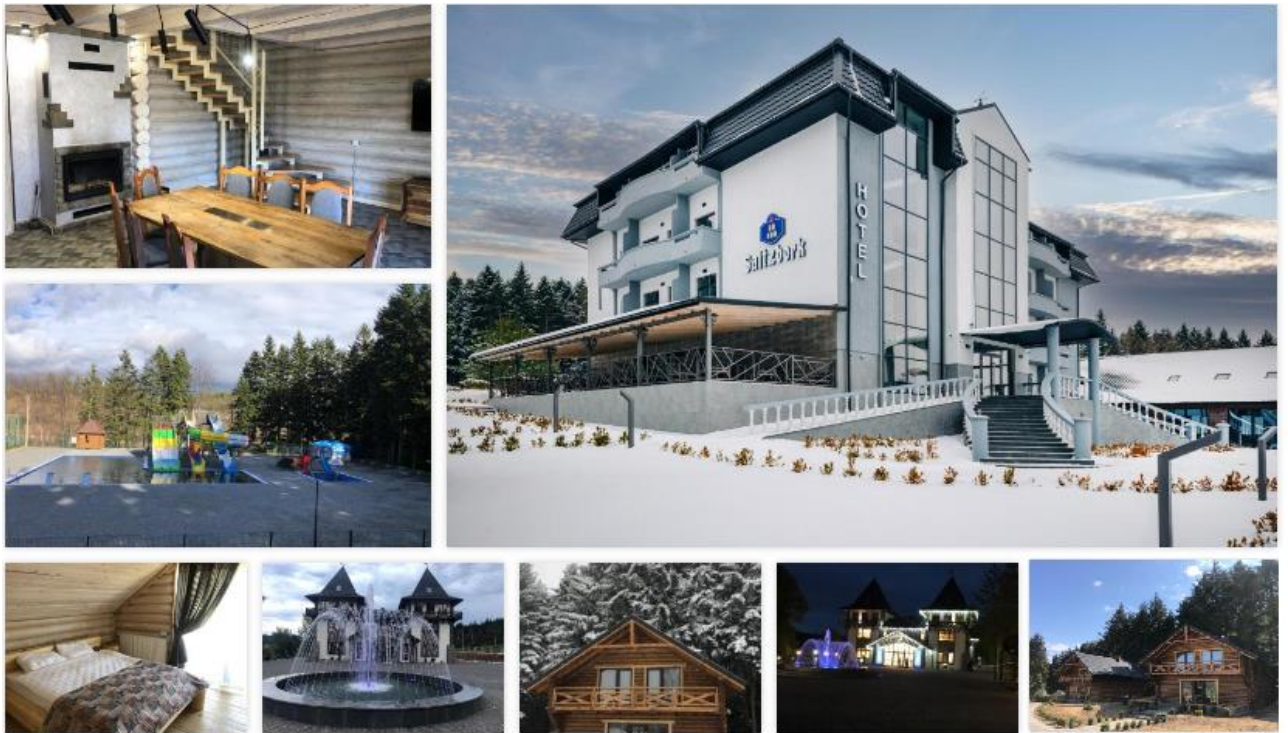

Рис. 41 Saltzbork. Хутір Папровична, Старосамбірський район Львівська область [58]

До послуг гостей Saltzbork ресторан, безкоштовний прокат велосипедів, бар і спільний лаунж. На території «Saltzbork» є сад, устаткування для барбекю та тераса. До послуг гостей цілодобова стійка реєстрації, трансфер з/до аеропорту, обслуговування номерів і безкоштовний Wi-Fi на всій території закладу.

Номери курортного готелю оснащені телевізором із плоским екраном. З номерів готелю Saltzbork відкривається вид на гори. Окрема ванна кімната з душем укомплектована безкоштовними туалетно-косметичними засобами. Усі номери оснащені холодильником. На території закладу облаштовано дитячий майданчик. Ви можете пограти в настільний теніс у Saltzbork, а в околицях популярні піші прогулянки та катання на лижах. Відстань від курорту до міста Арламів становить 49 км, а до міста Устшики-Дольні – 37 км. Найближчий аеропорт розміщений у Львові, за 80 км від готелю Saltzbork.

- *Святий Шарбель, Моршин*

Рис. 42 Святий Шарбель, Моршин [96]

Апартаменти «Святий Шарбель» розташовані в Моршині. До послуг гостей цілодобова стійка реєстрації та ресторан. До послуг гостей безкоштовний Wi-Fi та безкоштовна приватна автостоянка. На курорті номери обладнані шафою для одягу. Усі номери оснащені кондиціонером, сейфом і телевізором із плоским екраном. У деяких номерах готелю Святий Шарбель є балкон. У номерах є холодильник. Гості готелю можуть скуштувати сніданок «шведський стіл».

Відстань від апартаментів «Святий Шарбель» до Трускавця становить 48 км, а до Сколе – 29 км. Відстань до найближчого міжнародного аеропорту Львова становить 84 км. Гостям надається платний трансфер з/до аеропорту.

- *Perlyna Karpat, Перлина Карпат, Славське*

Рис. 43 Перлина Карпат, Славське [53]

Цей готель розташований усього за 300 метрів від гірськолижного курорту Славське. До послуг гостей басейн з підігрівом та номери з телевізором. До послуг гостей сауна, безкоштовний Wi-Fi та бар у карпатському стилі.

У кожному номері готелю є балкон з видом на Сколівські Бескиди. Деякі номери також вирізняються дерев'яними балками. У традиційно мебльованому ресторані готелю є літня тераса, де подають страви української та європейської кухні. У барі «Мун» подають місцеві та міжнародні напої.

Залізничний вокзал Славського, звідки можна дістатися до Львова, розташований лише за 20 хвилин ходьби від готелю «Перлина Карпат». Аеропорт Львова розміщений за 2 години їзди від готелю.

- *TAOR Karpaty Resort & Spa*

Рис. 44 TAOR Karpaty Resort & Spa. Східниця

Готель «ТАОР Карпати» розташований у селі Ластівка, за 9 км від Східниці. До послуг гостей оздоровчий спа-центр. До послуг гостей безкоштовний Wi-Fi та приватна автостоянка. У готелі також є ресторан, де подають страви європейської та української кухні. В апартаментах є повністю обладнана кухня, обідня зона, телевізор із плоским екраном та окрема ванна кімната. Серед інших зручностей готелю TAOR Carpathians є сауна, турецька лазня та широкий спектр розважальних заходів, таких як гонки на квадроциклах та гонки на моделях автомобілів. Відстань до міста Трускавець становить 30 км, а до аеропорту Львова – 120 км.

- *Hermes Resort Hotel Rest and Treatment*

Рис. 45 Hermes Resort Hotel Rest and Treatment. Трускавець [27]

Курортний готель Hermes Rest and Treatment розташований у Трускавці, за 10 хвилин ходьби від Центральних джерел. До послуг гостей оздоровчий центр, послуги масажу та ресторан, де подають страви європейської та української кухні. Курортний готель Hermes Rest and Treatment розташований за 15 хвилин ходьби від залізничного вокзалу Трускавця та за 93 км від Міжнародного аеропорту Львів.

- *Cottage «Ksenija» (котедж «Ксенія»)*

Рис. 46 Cottage «Ksenija» котедж «Ксенія» Сколе, Дубина [27].

РОЗДІЛ 3

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

3.1 Історія розвитку та становлення готельно-відпочинкових комплексів туристично-рекреаційних територій

Перші початки європейської готельної індустрії можна датувати 1500 роком. Назва готель на той час ще не була відома, але термін «готель» був. Проте готельне помешкання існувало задовго до 1500 року. Приклад цього можна знайти в Стародавній Греції. У греко-римській культурі та в Стародавній Персії при термальних лазнях будували лікарні для оздоровлення та відпочинку. Книга рекордів Гіннеса офіційно визнала, заснований у 705 році «Nishiyama Onsen Keiunkan», найстарішим готелем у світі [52].

Рис. 47 а) фото «Нішіяма Онсен Кейункан» – готелю на гарячому джерелі (онсені) в місті Хаякава, префектура Яманасі, Японія та б) фото Хосі — японський готель (рьокан), який до певного часу вважався найстарішим готелем у світі [52; 63]

Протягом середньовіччя різні релігійні ордени в монастирях і абатствах пропонували житло мандрівникам у дорозі. Попередником сучасного готелю був готель середньовічної Європи, який, можливо, сягав правління Стародавнього Риму. Вони забезпечували потреби мандрівників, включаючи харчування [33] та житло, стайню та фураж для коней мандрівника та свіжих коней для поштових карет. До відомих лондонських закладів можна віднести «Джордж і герб». Типове планування гостьового дому включало внутрішній двір зі спальнями з

двох сторін, з кухнею та вітальною спереду та стайнями ззаду [34]. На Олімпійському фестивалі Леонідаїон з другої половини IV століття він служив для розміщення офіційних відвідувачів. Він складався з 138 іонійських колон і був поділений на безліч невеликих кімнат. Сучасні дослідники припускають, що там було близько 80 кімнат [29].

Рис. 48 The Tabard Inn, Саутварк, Лондон [43]

Для європейського готельного господарства воно стало цікавим лише близько 1500 року. Європа переросла примітивні умови, які існували в епоху заснування міст, рух транспорту збільшився, і міста, економічно кажучи, були у великому розквіті. До цього часу гостинність стала комерційною діяльністю, і майже в кожному місті виникли гостьові двори для мандрівників.

Виникаючи, гостьові двори увійшла в сферу приватної та церковної гостинності [29]. Наприклад, у багатьох містах Німеччини існували спеціальні заклади – госпіталі (лат. *hospitalis*, нім. *Spitäler*). У них завжди було багато постояльців, а також розважали незнайомців за плату та часто без оплати. Що стосується гостьових дворів, то вони склали сильну конкуренцію [29] Деякі з них існують і сьогодні, наприклад, госпіталь *Heilig-Geist-Spital* в Нюрнберзі, яка була побудована між 1332 і 1339 роками [45].

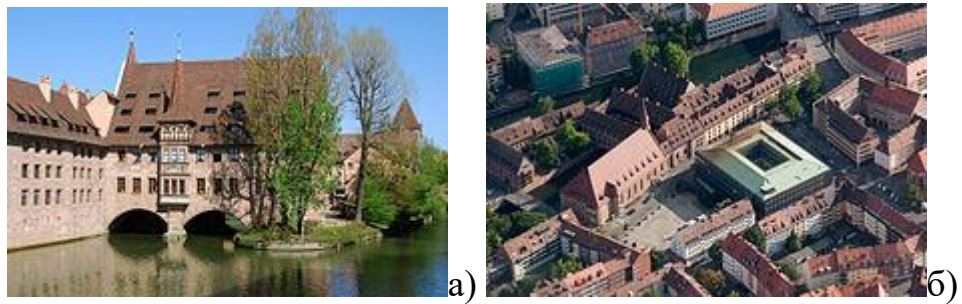

Рис. 49 а) Вид на госпіталь Хайліг-Гейст із заходу б) Вид з повітря, будівлі лікарні простягаються вздовж річки Пегніц і каплиця Святого Духа зліва

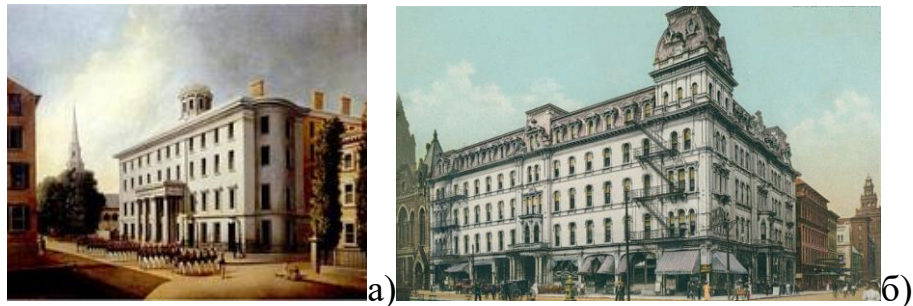

Рис. 50 а) Tremont House в Бостоні, Сполучені Штати, розкішний готель, перший, хто надає внутрішню сантехніку; б) Готель Woody House в Толедо, штат Огайо

Виникнення гостьових дворів було пов'язано з численними нормативними актами, деякі з яких видавали міські чи провінційні владики. Хоча ці постанови були дуже різних типів, перш за все індивідуальні постанови були положення про те, що власники гостинних дворів були зобов'язані приймати жебраків, хоча з самого початку було відомо, що вони не зможуть платити [29].

Однією з нагальних проблем були погані дорожні умови. Хоча будівництво доріг просувалося за підтримки міст, все ще бракувало належного вимощення. Крім того, вулиці були дуже небезпечними та не мали належного вуличного освітлення, особливо вночі це було проблемою. Щоб знайти дорогу, гості повинні були принести своє світло. Для цього у знатних людей був слуга, який носив ліхтар або смолоскип, щоб вони благополучно прибули до гостинних дворів.

Щоб збільшити проїзд, довелося покращити систему каналізації в містах. Наскільки це було важливо, можна побачити із заяви Карла IV Нюрнберзького: «Місто Нюрнберг втомиться від частих дощів, тому що щоденний потоп проливається такою масою райської води, що майже віриться у вічний потоп» [29].

У той час готельний бізнес був більш різноманітним, ніж сьогодні. Окрім прийому незнайомих, власник гостинних дворів мав виконувати й інші обов'язки. Наприклад, він дав гостям рекомендації щодо розміщення під час подальшої подорожі або інформацію про дорожню обстановку. Таким чином, корчмар займався діяльністю, на яку мають право сучасні туристичні агенції [29].

Гостинні двори переважно розташовувалися на ринковій площі або на важливих вулицях, часто біля церков чи ратуш. Вони були побудовані як приватні будинки і спочатку були дерев'яні, пізніше також кам'яні. Деякі з них навіть були покриті деревом, інші цеглою, а їх фасади часто розписували. Існували також відмінності в будівництві окремих гостинних дворів, залежно від того, чи це був більш чи менш елегантний заклад.

У більшості гостинних дворів була їдальня, над або поруч з нею були кімнати для гостей. Інтер'єр був солідним, дуже грубо скроєним і не дуже зручним. Більшість кімнат для гостей були кімнатами загального користування. В одномісних кімнатах дозволялося спати лише князям і панам. Звичайному гостю доводилося ділити кімнату з кількома іншими людьми, іноді незнайомими людьми.

Найстарішим хостелом у Франції, який досі працює, є Hostellerie de la Croix d'Or in Provins, фасад якого залишився незмінним з моменту завершення його будівництва в 1270 році. Наприкінці 2004 року це був ресторан. Він розташований навпроти готелю Hôtel de Vaultisant, також з 13 століття.

Рис. 51 а) Hostellerie в Ліоні в 1517 році; б) Фасад 13-го століття Hostellerie de la Croix d'Or in Provins («Золотого Круа» в Провені, Ежен Лефевр-Понталіс. Франція)

Будівля, де здають кімнати для ночівлі, раніше називалася *gästgiveri* у Швеції. Першим готелем, який був відкритий у Швеції, був *Bloms hôtel* в Гетеборзі в 1808 році. У 1812 році в цьому ж місті було побудовано першу будівлю, призначену як готель, *Hôtel Göta källare*. Один з перших готелів Стокгольма був заснований в 1832 році Абрахамом Крістофером Беренсом і називався *Hotell Garni* (який також відомий як готель зі сніданком у Німеччині).

Рис. 52 а) Гранд Готель в Стокгольмі; б) Готель Adlon в Берліні; в) «Schlosshotel Wörthersee» в Клагенфурті, Каринтія, Австрія

Готельне розміщення існувало в Німеччині ще до 18 століття. У 19 столітті туристична інфраструктура в Швейцарії розвивалася швидко. У малих містах і селах кантонів будувалася численні готелі та постійні двори, невеликі відокремлені будівлі для туристів тощо. Перший так званий готель у світі відкрився 25 січня 1774 року як «Гранд-готель» лондонським майстром перук і перукарем Девідом Лоу в районі Ковент-Гарден на Кінг-стріт № 43 [26; 28]. На відміну від заїжджих дворів, поширених раніше, у кожній кімнаті Лоу були пухові ковдри, піч для нагрівання та дерев'яна ванна [12]. До того часу були лише мебльовані кімнати або більше ресторанів, орієнтованих на їжу.

Готель набув свого значення в 19 столітті, особливо в епоху «прекрасного часу», коли під час будівельного буму *Gründerzeit* по всій Європі в містах, серед яких середній клас і підприємництво, а також у курортному секторі, були

побудовані репрезентативні будівлі, де були побудовані великі, часто віддалені території, монументальні гірські та курортні готелі із замковим характером набули величезного соціального значення [43]. Кількість ліжок постійно збільшувалася; Stevens, який відкрився в Чикаго в 1927 році, довгий час тримав рекорд [59]. Почавши в США, готельні мережі виникли насамперед після Другої світової війни, деякі з яких мають сотні готелів, розподілених по всьому світу під загальним головним офісом.

Перший центр молодого туризму був заснований в Бернському Оберланді приблизно в 1800 році в містечку Тун, куди на той час вже можна було дістатися на кінній повозі. Відпочинковий двір, збудований у 1783 році, незабаром став одним із найкращих заїжджих дворів. Монастирський хостел в Інтерлакені та корчма в середньовічному місті Унтерзеен були доступні на Боделі між озерами Тун і Брієнц. Фестивалі «Унспунен» 1805 і 1808 рр. спонукали до створення пансіонатів для іноземців. На початку 19 століття люди все ще марно шукали житло у вищих регіонах, наприклад в Лаутербруннені та Гріндельвальді. У 1830-х роках у швейцарському туризмі розпочався важливий етап будівництва, під час якого в архітектурі заїжджих дворів вперше була характерна незалежна архітектурна мова. Провідну роль відігравали містечках на великих швейцарських озерах [48].

Архітектурний дизайн постійних дворів і готелів у 1830-х роках був під сильним впливом класицизму, що панував у той час, який вперше надав будівлі готелю власного архітектурного виразу та чітко вирізняв його з більш ранньої будівлі постійного двору. З іншого боку, близько 1840 року постійні двори все ще відрізнялися традиційною сільською архітектурою, як показують численні сучасні зображення.

Між 1860 і 1875 роками можна розташувати другу знаменну епоху готельного будівництва, в якій вперше з'явився «Гранд-готель» як позначення. Туризм в Бернському Оберланді перемістився до Інтерлакена з відкриттям залізничної лінії до Туна в 1859 році. У той час там сформувався образ готельного ландшафту на Хеєнвезі, основні риси якого збереглися до наших

днів. До найвідоміших будинків цього періоду належать два готелі Юнгфрау та Вікторія на Хеєнвегу, які були побудовані в рекордні терміни в 1865 році. У готелі «Вікторія» дизайн фасаду з п'яти частин знайшов свій шлях у будівництві готелю в Бернському Оберланді. У цей час на березі озера Тун і на більших висотах були створені перші гостьові будинки, наприклад Беатенберг і Ескі над озером Тун або Венген і Мюррен в регіоні Юнгфрау.

Роки між 1880 і початком Першої світової війни ознаменували високу точку і завершення структурного розвитку туризму, коли готельні будівлі та ліжка в готелі зросли більш ніж втричі по всій Швейцарії. Прекрасна епоха була також часом будівництва гірської залізниці, яка почалася в 1871 році з першої залізниці до Рігі, але зазнала значного розвитку лише після будівництва Пілатусбан в 1889 році і нарешті знайшла свій вінець у 1912 році з відкриттям залізниці до Юнгфраухоха [15].

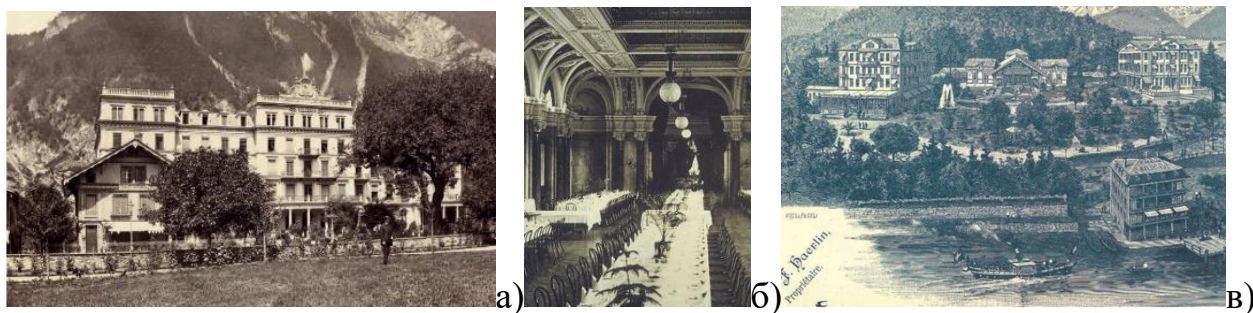

Рис. 53 а) Готель «Вікторія» в Інтерлакені невдовзі після відкриття в 1865 році. Фотографія Адольфа Брауна [1]. б) Salle Versailles, відкрита в 1882 році як нова їдальня для готелю «Victoria» в Інтерлакені; в) Загальний вигляд готельного району Бельвю в Туні в готельній брошурі приблизно 1900 року

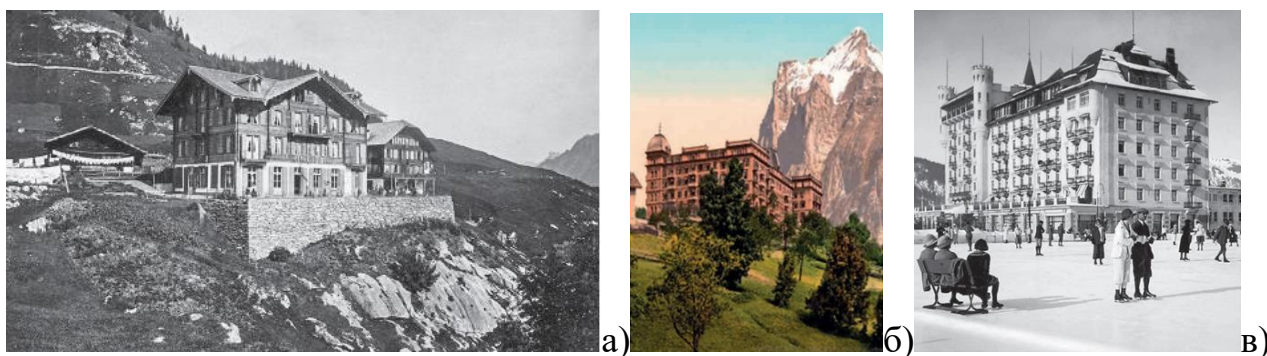

Рис. 54 а) Готелі «Мюрен» (ліворуч, відкритий в 1871 році) і «Зільбергорн» (праворуч, відкритий в 1858 році) на фотографії приблизно 1875 року [64]; б) Готель «Баер» в Гріндельвальді був одним з небагатьох трикрилих комплексів в Альпах (пожежа і знесення в 1941 році) [64]; в) Royal Hotel, Winter & Gstaad Palace. Фото 1940 року [15]

Архітектура готелів початку століть характеризувалася безпрецедентною різноманітністю стилів історизації. У той час дизайн фасаду та даху здавалися взаємозамінними, як маска. У багатьох місцях архітектори брали приклади з репрезентативної палацової будівлі чи трикрилого комплексу за зразками бароко. Приблизно в 1800 році простий план поверху та архітектура місцевих житлових будинків стали зразком для будівництва готелів, але розвиток наприкінці століття завершився використанням форм, звичайних у будівництві палаців європейської високої знаті. У Прекрасну епоху архітектура готелів у багатьох місцях базувалася на пишності Версаля чи Шенбрунна. У безлічі назв готелів назва «Палац» з'явилася вперше незадовго до 1900 року. Ще однією характеристикою цього періоду була елегантна відстань між великими будівлями та традиційними селами. Нова (багата) «тимчасова знать» почала в багатьох місцях віддалятися від місцевих жителів своїми замками [64].

Цікаво, що у Франції з 2009 року готелі класифікуються від однієї до п'яти зірок [62], і серед них виділяються виняткові готелі, відзначені відзнакою «Палац» [42]. У липні 2016 року лише шістнадцять закладів отримали цю відзнаку [11]. Таблиця чемпіонату була оновлена в січні 2016 року [2].

З початком Першої світової війни світ мрій у готельних палацах, здавалося, зник, віддані постійні клієнти збідніли й тепер трималися осторонь. Це поставило більшість готелів у фінансові труднощі, воєнні потрясіння застали їх зненацька без будь-якої підготовки. Наприклад, у 1915 році Федеральна рада Швейцарії видала «Надзвичайний ордонанс про захист готельної промисловості», який став відомий як «Заборона на будівництво готелів» і залишався в силі до 1952 року. Таким чином, у міжвоєнний період було побудовано лише кілька нових готелів,

виправданими винятками були, наприклад, пожежі в готелях. У 1926 році два готелі «Альпіна» та «Едельвейс», які були знищені в сільській пожежі в Мюррені, були відновлені. Його власники найняли офіс архітектора Арнольда Іттена (1900 – 1953) у Туні, який спроектував нову будівлю як двомісний готель у безкомпромісному модерністському стилі (Амстутц 1929). У 1932 році, також після пожежі, парк-готель Bellevue в Адельбодені був побудований з таким же сучасним виглядом.

До складу «Швейцарських історичних готелів» входять готель «Bären» у Дюрренроті, готель «Kreuz» у Герцогенбухзее та «Klosterhotel» на Санкт-Петерсінзелі. Велика щілина виникла в Бернській Юрі, коли «Hôtel de l'Ours» у Беллелі був закритий після пошкодження водою. Іншими прикладами, які варто згадати, є «Hôtel de la Gare» в Тавані та «Hôtel de la Chaux d'Abel» в селі Фар'єре. Є також деякі ресторани чи закусточні, які збереглися в традиційному дусі [17].

Цікаво, що зараз ряд готелів на своїх сайтах називають себе «історичними», хоча й не відповідають критеріям збереження історичних пам'яток. Термін «історичний готель» став унікальним пунктом продажу в індустрії гостинності. У маркетингових кампаніях все частіше з'являються такі терміни, як «автентичний» та «справжній».

Один з перших готелів у сучасному розумінні, Royal Clarence, був відкритий в Ексетері в 1768 році, хоча ідея по-справжньому прижилася лише на початку 19 століття. У 1812 році готель Mivart's відкрив свої двері в Лондоні, пізніше змінивши назву на Claridge's [56].

У 19 столітті готелі поширилися по всій Західній Європі та Північній Америці. Розкішні готелі, зокрема Tremont House 1829 року в Бостоні, Astor House 1836 року в Нью-Йорку [3], готель Savoy 1889 року в Лондоні та мережа готелів Ritz у Лондоні та Парижі наприкінці 1890-х років, обслуговували все більше багату клієнтуру.

Цікаво, що до березня 2008 року кубинцям було заборонено доступ до готелів, зарезервованих для іноземців [45]. Прийшовши до влади, Рауль Кастро скасував цю заборону, дозволивши тим самим розвивати внутрішній туризм.

Рис. 55 «Four Points by Sheraton, перший американський готель, відкритий на острові після кубинської революції, був урочисто відкритий 28 червня 2016 року [13]

Рис. 56 Відремонтований готель Kempinski Palace в Порторожі, Словенія

3.1.1 Архітектурно-просторові вирішення готельно-відпочинкових комплексів туристично-рекреаційних територій малих міст Швейцарії

Через рік після відкриття нового готелю Silberhorn у Мюррені англійська туристка написала у своєму щоденнику: «Готель у Мюррені дуже мальовничо розташований на виступаючому зеленому пагорбі біля входу в розкиданий хутір, який, як кажуть, є найвищим селом в Швейцарії, що населене цілий рік». Нова готельно-відпочинковий комплекс, відкритий гірською громадою Winteregg влітку 1858 року на нижньому краю села, неподалік від провалля в долину Лаутербруннен, дотримується традиції альпійських житлових будинків. Будівля була влаштована хребтом у напрямку схилу, тому вона певною мірою спрямована донизу, у долину.

Два поверхи спираються на кам'яний цоколь, який вміщує перехід на схилі, щоб гості з боку гори могли зайти на перший поверх. З боку гори є п'ять вікон, з двох довгих сторін – два одинарні та два подвійні. Дві двосхилі башточки з кожного боку збагачують двосхилий дах, який закінчується щитовими щитами. Гірська громада використовувала прибиту черепицю для покрівлі з гонта, яку

вимагала муніципальна рада з метою створення місцевих робочих місць. Очевидно, цвяхи, які на той час ще були дорогою покупкою, можна було купити за доступними цінами або член гірської громади сам був майстром цвяхів.

З гладкою поверхнею даху готель Silberhorn з'явився як новий тип будівлі в традиційному середовищі, на відміну від старих господарських будівель з традиційною черепицею та камінням для їх кріплення.

Рис. 57 Види на село Мюррен після 1896 року з готелями «Grand Hotel» і «Kurhaus Mürren», «Victoria» (на передньому плані, відкрита в 1894 році), «Jungfrau» (по сусідству, відкрита в 1890 році), «Beau-Site» (на задньому плані на краю ділянка, відкритий у 1896 році) та «Alpenruhe» (зовнішній правий, відкритий у 1894 році)

Рис. 58 Готель «Silberhorn», відкритий у 1858 році, знаходиться недалеко від села, зображений на сучасній гравюрі приблизно 1860 року

Завдяки цій новій будівлі село, розташоване високо над долиною Лаутербруннен і доступне лише пішим ходом, змогло підключитися до туризму, який на той час уже процвітав у Бернському Оберланді. Таким чином, Мюррен йшов в ногу із загальним розвитком, хоча кількома роками раніше туризм також закріпився у Венгені.

Рис. 59 Нова кам'яна будівля «Hôtel de la Jungfrau»

Рис. 60 Перший гірський готель з видом на Маттерхорн: «Le Mont Cervin, vue de l'hôtel du Ryffel», кольорова літографія Т. Мюллера, близько 1860 року

Наприкінці 1860-х років на панорамній терасі у високих горах розпочалося будівництво готелю. У той час все більше туристів заселяло альпійські райони, але все менше з цих іноземних відвідувачів наважувалися самотійно піднятися на високі гірські вершини. Тому в цей час готелі на більшій висоті перетворилися на панорамні. Ця зміна поведінки туристів також вплинула на архітектуру. Відтак готелям надали більше балконів, адже гості вже не виходили з номерів о четвертій годині ранку на альпінізм, а цілий день проводили в готелі та його околицях. Тому нова група гостей віддала перевагу не лише балконам власних номерів, а передусім панорамним терасам у готелях.

Рис. 61 Вид з готелю «Axenstein». Брошура готелю близько 1870 року

В епоху, коли на швейцарському рівні створювалися численні панорамні готелі, Мюррен (Mürren) побачив перше значне розширення готельної інфраструктури. Хоча Мюррен був не над озером, він знаходився посеред високих гір перед жахливою прірвою і – ймовірно, це було вирішальним моментом – з видом на масив Юнгфрау на драматичному та унікальному панорамному плато. На відміну від старого готелю Silberhorn, два нових будинки тепер стояли своїми гребнями паралельно краю схилу, так що довгий фасад був орієнтований на оглядову сторону. Це дало змогу новим готелям запропонувати своїм гостям велику кількість номерів з видом на засніжені гори (мал. 62).

Рис. 62 а) Вид на готель «Зільберхорн» 1858 року (на передньому плані) і Мюррен 1871 року. б) У 1876 році готель Mürren отримав двосхилий фасад з оглядової сторони

Архітектурна мова двох будівель початку 1870-х років все ще значною мірою керувалася традиційними впливами. Готель Mürren був побудований з використанням перевірених столярних виробів, а саме як дерев'яна конструкція з використанням міцної блокової конструкції з простим двосхилим дахом. Традиційна блочна конструкція з гонтовим дахом збереглася і при розбудові будівлі в 1875 році поперечним коником. Силуетоподібні дерев'яні дошки на краях даху були передвісниками нової декоративної форми, яка мала набути широкого поширення наприкінці століття.

Рис. 63 Сучасний вигляд готелю «Зільберхорн» [31]

Готель «Silvarina» в містечку Клостерс є ідеальною відправною точкою для спокійного відпочинку. Він розташований лише за 4 хвилини від залізничного вокзалу Клостерс-Дорф. До послуг гостей сауна та мальовнича сонячна тераса.

Рис. 64 Готель «Silvarina», Klosters Dorf (Гризон, Швейцарія)

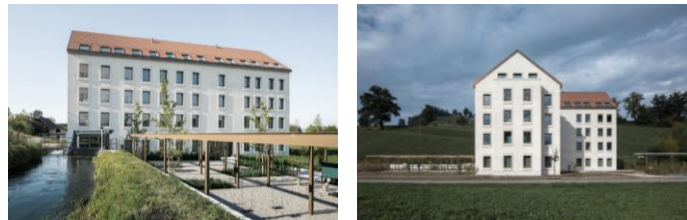

Рис. 65 Готель «Mülihof Hotel» та «Residential Building», комуна Альберсвіль (Alberswil), Швейцарія

Готель Mülihof та Residential Building – заміна «Neue Steinermühle» в Альберсвілі, продовжує історію першого промислового млина в Швейцарії в сучасному та сучасному стилі. Як «Mülihof», нова будівля заснована на зовнішніх розмірах і об'ємі колишньої будівлі і представляє себе як нещодавно інтерпретований «злиток» оригіналу. Гідроенергетика буде використовуватися й надалі, що забезпечує разом з водяним опалювальним насосом самодостатню та на 100% відновлювану роботу. Від млина до сучасного апартогтелю «Мюліхоф»

є частиною історичного ансамблю поселення і характеризує його (культурний) ландшафт.

Рис. 66 Інтер'єр готелю «Mülihof Hotel» та «Residential Building», комуна Альберсвіль (Alberswil), Швейцарія

Сувора та проста концепція статичної та шахтної сприяє гнучкому дизайну плану поверху, що дозволяє різноманітне використання як готелю та житлового будинку. Історична вісь північ-південь, яка перетинає будівлю і раніше використовувалася як прохід для завантаження та розвантаження, була збережена та перетворена на сполучну зону входу. Пергола на південній стороні пропонує як приватний, так і громадський сад та ігрові зони для всіх мешканців будинку. Конструкція з вертикальним пазом у бетонній основі ґрунтує будівлю.

Історичний, захищений турбінний завод млина відновлено, а нова гідроелектростанція працює вже роки. У цьому новому енергетичному центрі також виробляється тепло для «Mülihof» і інших будівель з тепловим насосом вода-вода. Разом із використанням водяного млина для виробництва електроенергії, потреба в енергії будівлі на 100% покривається за рахунок відновлюваної енергії.

Колишня конструкція була дерев'яною каркасною конструкцією з традиційними дерев'яними ліпними рамами для вікон. Фасад дотримувався суворої сітчастої структури із симетричними віконними групами. Ця концептуальна базова структура та пропорції вікон були адаптовані та інтерпретовані в сучасний спосіб, щоб сучасну «нову будівлю» можна було побачити ззовні. Ця концептуальна базова структура та пропорції вікон були

адаптовані та інтерпретовані в сучасний спосіб, щоб сучасну «нову будівлю» можна було побачити ззовні.

Рис. 67 План території розміщення готелю «Mülihof Hotel»

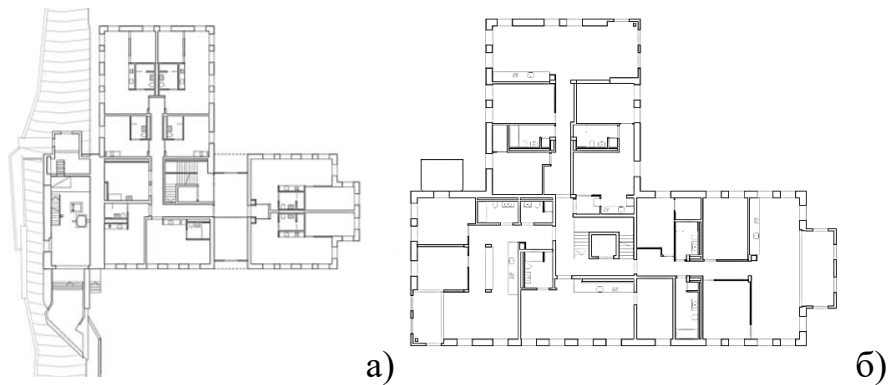

Рис. 68 а) план першого поверху та б) план верхніх поверхів готелю «Mülihof Hotel»

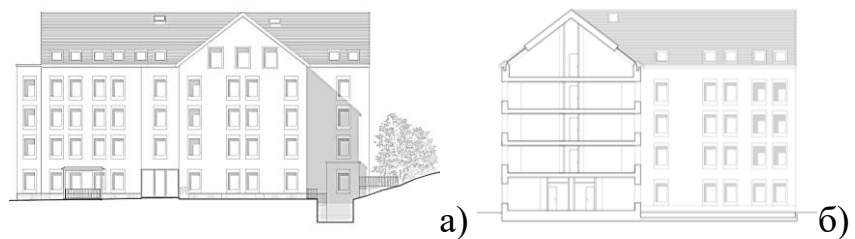

Рис. 69 а) південний фасад та б) розріз на східній стороні будівлі «Mülihof Hotel»

Комплекс «Frutt Family Lodge» розташований біля озера, високо в швейцарських горах на висоті близько 1900 метрів над рівнем моря. Невелике село Мельхзее-Фрутт є головною станцією гірськолижного району, взимку куди можна дістатися лише на невеликій канатній дорозі. Кришталеві будівельні куби

позначають край між селом і озером. Готель та апартаменти дивляться на грубий ландшафтний пейзаж і, здається, стають його частиною: чотири монументальні скелі, що плавають на кришталевому фундаменті, як гори на дзеркальному озері. Згадуючи експресіоністичну «Альпійську архітектуру» Бруно Таута 1920-х років, будівлі є оптимістичним твердженням про те, як архітектура та природа можуть стати «фантастичним» цілим.

Рис. 70 Екстер'єр готелю «Frutt Family Lodge» у селі Мельхзее-Фрутт, Швейцарія

Рис. 71 Містобудівна ситуація розташування готелю «Frutt Family Lodge» у селі Мельхзее-Фрутт, Швейцарія

Рис. 72 План а) першого поверху та б) наступних поверхів готелю «Frutt Family Lodge» у селі Мельхзее-Фрутт, Швейцарія

Рис. 73 Готель «Frutt Family Lodge» у селі Мельхзее-Фрутт, Швейцарія у розрізах

3.1.2 Архітектурно-просторові вирішення готельно-відпочинкових комплексів туристично-рекреаційних територій малих міст Австрії

Готель «Адлер» у центрі села Шоппернау, Австрія – відкрите місце для місцевих жителів та гостей. Характерними є номери готелю високої якості з точки зору дизайну та майстерності. У найстарішій частині будівлі будуються нові приміщення та оновлюються інші приміщення. У напівпідвальному приміщенні вбудовано оздоровчу зону, з якої відкривається чудовий вид на сад і доступ до невеликого відкритого басейну.

Рис. 74 Готель «Адлер» у центрі села Шоппернау, Австрія

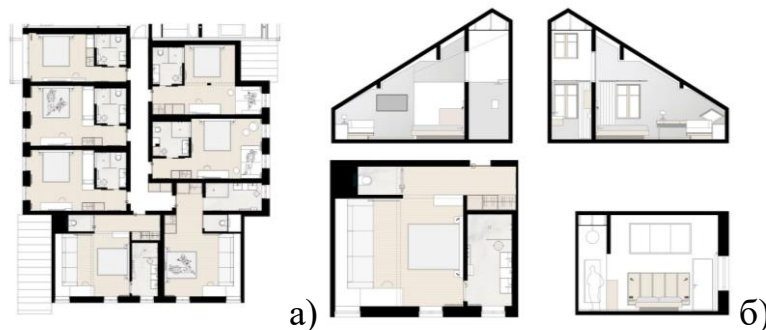

Рис. 75 а) План та б) секції готелю «Адлер» у центрі села Шоппернау, Австрія [30]

До послуг гостей готелю Fuchsegg Eco Lodge ресторан, відкритий басейн, фітнес-центр і бар в Еггу. Помешкання має прямий доступ до лиж, пункт продажу абонементів на підйомник, а також спільний лаунж і сад. До послуг гостей дитячий ігровий майданчик та приватна автостоянка.

Рис. 76 Загальний вигляд та екстер'єр готелю «Fuchsegg Lodge Hotel» у містечку Егг, Австрія

Рис. 77 Генеральний план розміщення готелю «Fuchsegg Lodge Hotel» у містечку Егг, Австрія

У Лангенлойсі, за 60 хвилин на захід від Відня, на винограднику з пологим південним схилом розроложений готель і винний центр «Loisium», який відзначає багату місцеву спадщину стародавньої системи винних сховищ. В основі плану міста лежить історична підземна мережа, яка включає кам'яні ходи, яким 900 років. Перші дві будівлі готельного комплексу Loisium, спроектованого ШНА, намагалися створити аналогічно до геометрії підвалів, при цьому центр вина (2003 р.) вбудований у виноградники, а готель (2005 р.) посилається на морфологію розгалуження склепінь вище.

Рис. 78 Загальний вигляд та екстер'єр готелю «Loisium Hotel», містечко Лвнглоїс (Langenlois), Австрія

Концепція розширення готелю на 30 кімнат «з землі» з'єднується з оригінальними склепіннями через збірні склепінчасті кімнати. Відбиваючий басейн на вході відображає вигнуту геометрію.

Рис. 79 Інтер'єр готелю «Loisiium Hotel» містечко Лвнглоїс (Langenlois), Австрія [46]

Дахи та стіни будівлі розширення покриті сплавом цинку. Матовий природний матеріал попередньо витримується, щоб зливатися з ландшафтом і небом. Зі скляних стін у номерах готелю відкривається вид на гори, виноградники та існуючий готель і винний центр «Loisiium». Відкриті бетонні стіни у формі дошки доповнюють звичайні столярні вироби з натурального дерева.

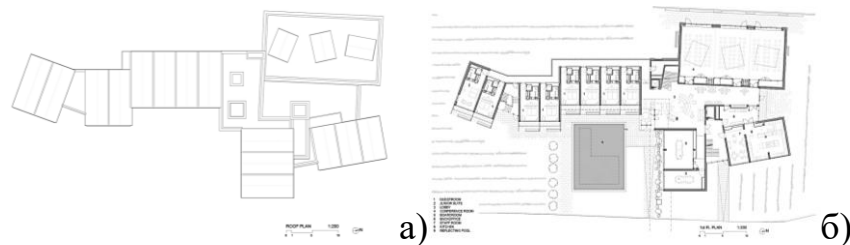

Рис. 80 План а) даху та б) першого поверху готелю «Loisiium Hotel» містечко Лвнглоїс (Langenlois), Австрія [46]

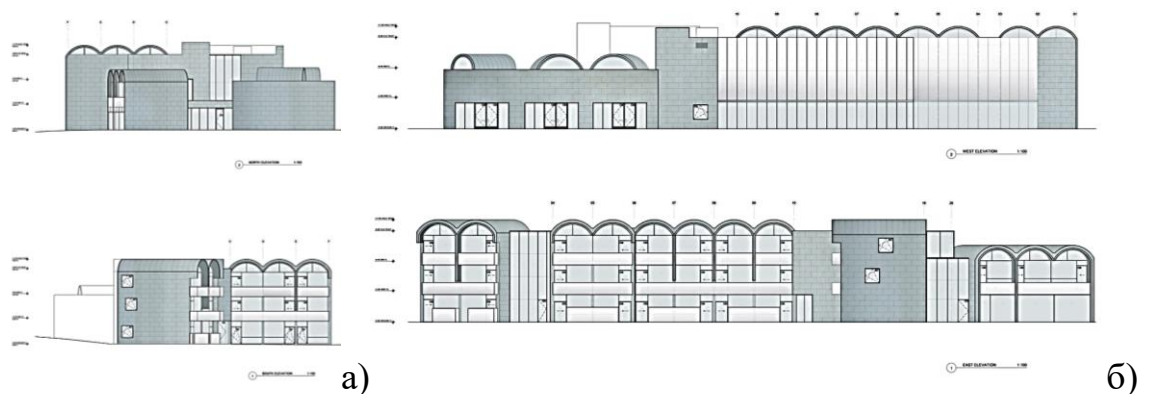

Рис. 81 а) північний та південний; б) західний і східний фасади готелю «Loisiium Hotel» містечко Ланглоїс (Langenlois), Австрія

3.1.3 Архітектурно-просторові вирішення готельно-відпочинкових комплексів туристично-рекреаційних територій малих міст Італії

Колишній ресторан та готель «Putzerhof» у Нац-Шабсі (муніципалітет в Італії, у регіоні Трентіно-Альто-Адідже, провінція Больцано), на головній дорозі через долину Пустер, був відремонтований. У минулому до будівлі було додано кілька прибудов, оскільки туризм у цьому районі зростає, а рух головною дорогою з часом зростає. Однак ці розширення не відповідали загальній архітектурній концепції. Тому архітектори намагалися концептуалізувати цілісний дизайн будівлі, роблячи мінімальні втручання в існуючу будівлю. Метою було об'єднати ресторани, пивоварні та готелі.

Рис. 82 Ресторан і готель «Putzer», провінція Больцано, Італія. Фото фасаду

Центральним елементом нового дизайну є графічна будівельна конструкція зі світлого бетону, яка була додана в передній частині існуючої будівлі. Сходи і пандус утворюють вхід всередину і були віднімані від цього елемента. Скульптурний характер об'єкта додатково посилюють лінійні сталеві конструкції. Висока настінна плита, яка є частиною конструкції, тримає відкритий прилавок і забезпечує притулок для пивного сада позаду. Перепланований перший поверх виділяється з-поміж інших будівель завдяки використаним елементам.

Щоб досягти цілісного загального дизайну, архітектори включили подібні матеріали та елементи для інтер'єрів і таким чином створили гармонійний зовнішній вигляд. Чіткі лінії та великі вікна розмивають межі між внутрішнім і зовнішнім просторами. Інтер'єр простий і функціональний. Використання дерева та металу робить приміщення просторим, світлим і світлим. Салони були

збережені та пофарбовані в нейтральні відтінки. Крім того, добре продумані колірні концепції оцінили існуючі санітарні приміщення.

Різні зони, які простягаються над будівлею, мають певну послідовність: вхід, пивоварня, бар, рецепція та їдальня. Елементи меблів, текстури та матеріали з'єднують різні частини. Нова архітектура створює ключову ланку між старим і новим і є відкритим місцем для всіх.

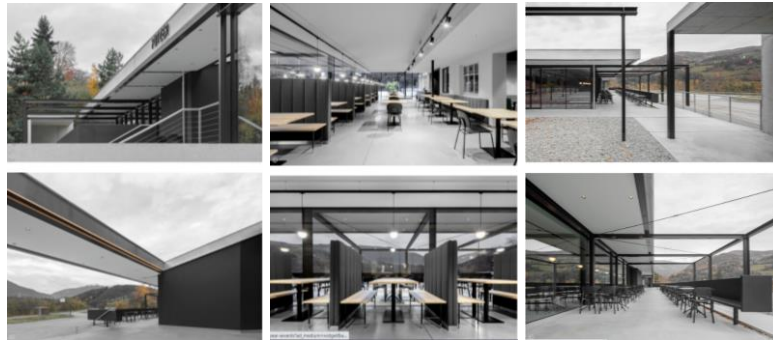

Рис. 83 Приклади використання дерева та металу у інтер'єрі та екстер'єрі ресторан-готелю «Putzer», провінція Больцано, Італія. Фото

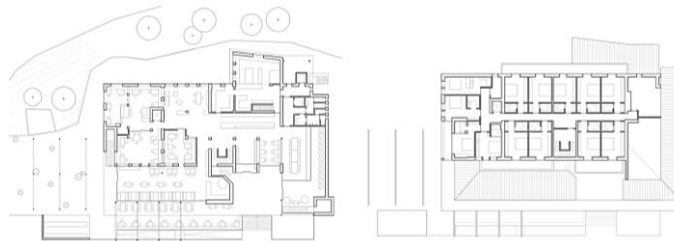

Рис. 84 Плани першого та другого поверхів ресторан-готелю «Putzer», провінція Больцано, Італія

Рис. 85 Візуалізація проекту реконструкції ресторан-готелю «Putzer», провінція Больцано, Італія

Рис. 86 Фото «Gfell Hotel» у Фіє-алло-Шіліар (Fie-allo-Schilliar) – комуні в Італії, що розташовується в регіоні Трентіно-Альто-Адідже, в провінції Больцано. Італія

Коріння «Gfell Hotel» сягає під землю, але він може похвалитися дивовижним краєвидом: готель, спроектований Ноа* у Fiè allo Sciliar, був розширений, вбудувавши його в місцевість, пропонує гостям вражаючий вид і відчуття, що вони виникли серед природи.

Перетворити традиційний південно-тирольський ресторан у більший готельний простір, не змінюючи чарівний красивий ландшафт на нові рівні – це була мета архітекторів Ноа*.

Нова будівля збудована на двох підземних рівнях, які відповідають природному схилу землі.

Рис. 87 Фото інтер'єру та екстер'єру готелю «Gfell Hotel»

Важливо, що доступ до нових приміщень відбувається через старий сарай біля ресторану. Зовнішній вигляд будівлі зберіг свій традиційний вигляд завдяки ретельним реставраційним роботам, але всередині є сюрприз для відвідувачів:

він був повністю переобладнаний для розміщення стійки ресторації готелю, лаунжу та зали для сніданків у межах однієї великої відкритої зони.

Це незвичайне, але ефективне дизайнерське рішення як з екологічної, так і з архітектурної точки зору; з одного боку, він перепрофілює існуючий рівень, глибоко вкорінений у спадщині та землі місцевої альпійської спільноти; а з іншого боку, він вдихає нове життя в будівлю, яка інакше була б занедбаною або занедбаною, перетворюючи її на місце відкриття та несподіванки.

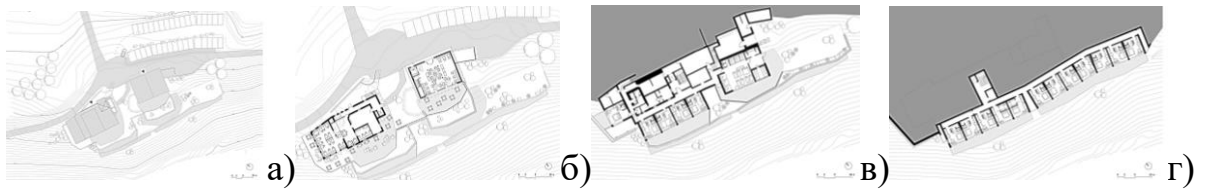

Рис. 88 План а) даху, б) першого поверху, в) півверху «-1» та г) півверху «-2» «Gfell Hotel»

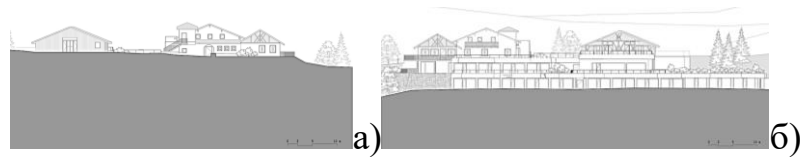

Рис. 89 Фасади з а) північної та б) південної сторін

Готель «Gfell», який примикає до вже існуючого ресторану «Schönblick», розташований лише за два кроки від села Fiè allo Sciliar, на вершині схилу, з якого відкривається вид на ліси та луки. Власник мав на меті узгодити цей проект реставрації з високоякісним розміщенням, побудувавши нові приміщення, здатні підкреслити особливість розташування.

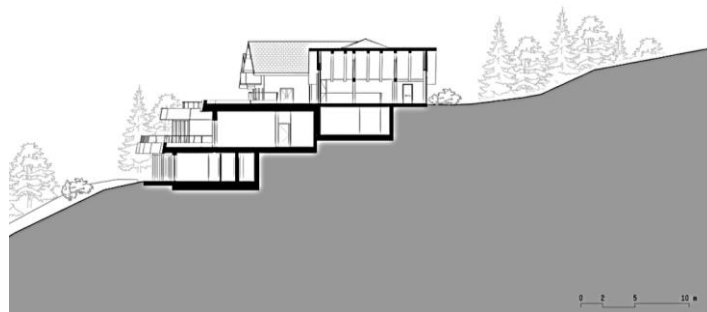

Рис. 90 Готель «Gfell Hotel» у розрізі [20]

Рис. 91 Інтер'єр та екстер'єр готельно-відпочинкового комплексу «Валентин №2». Кастельротто, Італія. 2017 р. Проект NOA*

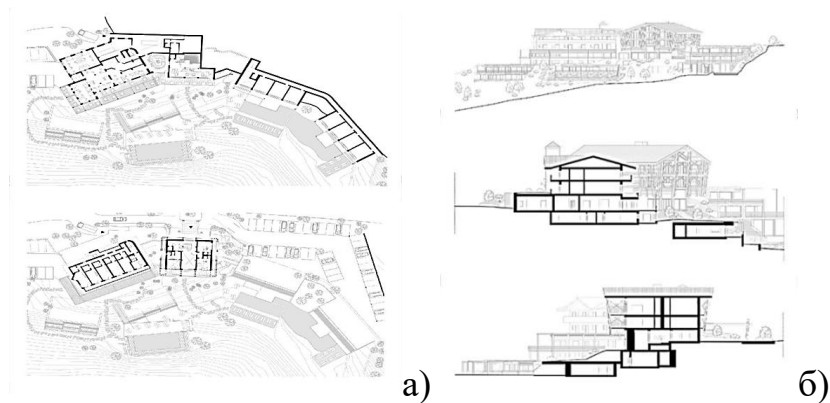

Рис. 92 а) плани та б) фасади у розрізі готельно-відпочинкового комплексу «Валентин №2». Кастельротто, Італія. 2017 р. Проект NOA*

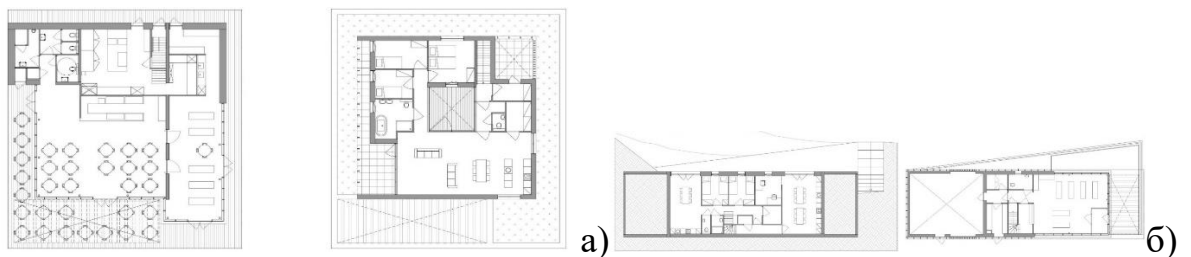

Рис. 93 а) план будинку готелю (підвальний та перший поверхи) та б) план будинку рецепції (підвальний та перший поверхи) готельно-відпочинкового комплексу «Валентин №2»

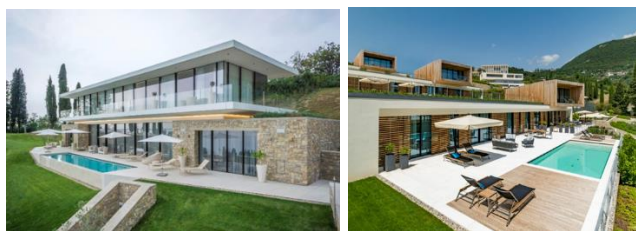

Рис. 94 візуалізація проєкту будинку готелю готельно-відпочинкового комплексу «Вілла Еден» Гардоне-Рів'єра, Італія. 2015 р. Проект Matteo Thun & partners

3.1.4 Архітектурно-просторові вирішення готельно-відпочинкових комплексів туристично-рекреаційних територій малих міст США

Розкішний готель «Geneseo Inn» типу «ліжко та сніданок» налічує 8 номерів і стійку реєстрації, розташовану посеред 145 акрів яскравих виноградних лоз і пагорбів. Кожен ВпВ містить перероблені екологічно чисті матеріали та обробку місцевого виробництва, а також розташовану над критою парковкою та навколишніми виноградниками. Компанія Ecotech Design розробила генеральний план і дизайн блоку, в основному, на основі використання перероблених транспортних контейнерів, встановлених у кластерах навколо існуючого 60-футового живого дуба, а також у співпраці з виробником «Crate modular» і співвласниками виноробні. Конструкція об'єднує двадцять виготовлених на заводі сталевих транспортних контейнерів із традиційною конструкцією та місцевими будівельними матеріалами.

Рис. 95 Загальний вигляд та екстер'єр готелю «Geneseo Inn»

Рис. 96 Інтер'єр готелю «Geneseo Inn»

Рис. 97 Візуалізація готелю «Geneseo Inn». Вид згори

«Дизайн був натхненний самим виноградником», — сказав Вальтер Скотт Перрі, АІА, засновник і керівник Ecotech Design та відвертий прихильник контейнерної архітектури. «Найбільш переконливим атрибутом цього проекту є використання модульних компонентів у поєднанні з переробленими матеріалами, щоб підвищити візуальний інтерес та створити вражаючу панорамну відкритість, яка з'єднує внутрішні простори, доріжки та палуби. Вони з'єднуються з краєвидами виноградників». Виноградні лози на Cass Winery висаджені рядками на відстані 8 футів один від одного, а транспортні контейнери також мають модуль шириною 8 футів. Таким чином, виникла ідея використання концепції дизайну матриці контрапункту [19].

Рис. 98 Детальний план готелю «Geneseo Inn»

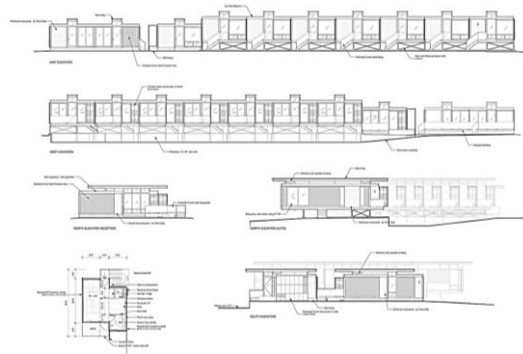

Рис. 99 Фасади та плани номерів та стійки реєстрації готелю «Geneseo Inn»

3.1.5 Архітектурно-просторові вирішення готельно-відпочинкових комплексів туристично-рекреаційних територій малих міст Англії

«Хекфілд Плейс», колись дім антиквара Горація Уолпола у великому селі в окрузі Харт у північному Гемпширі, (Англія), був розумно перетворений в «невимушено стильний» сільський готель з красивими спальнями, а також двома ресторанами, приватним кінотеатром, спа-салонем «Little Bothy», винним погребом, садами та домашньою фермою, зосереджений на принципах стійкості та біодинамічного землеробства.

Рис. 100 Готель «Хекфілд Плейс» («Heckfield Place»). Загальний вигляд та екстер'єр готелю

Рис. 101 Інтер'єр готелю «Хекфілд Плейс» («Heckfield Place»)

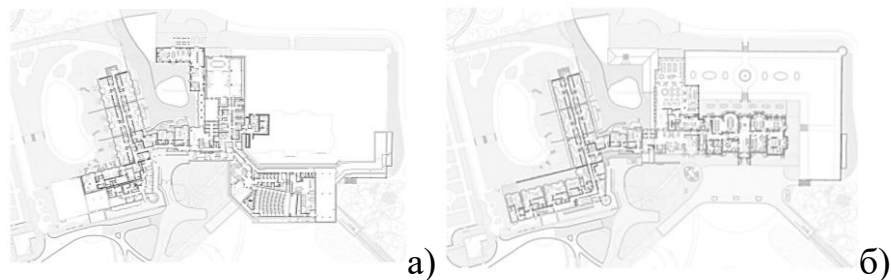

Рис. 102 План а) підвального приміщення та б) першого поверху «Хекфілд Плейс» («Heckfield Place»)

Рис. 103 Західний та східний фасади готелю «Хекфілд Плейс» («Heckfield Place»)

3.1.6 Архітектурно-просторові вирішення готельно-відпочинкових комплексів туристично-рекреаційних територій малих міст Німеччини

Рис. 104 Молодіжний готельно-відпочинковий комплекс Байройта. Візуалізація проєкту. Байройт, Німеччина. 2018 р. Проєкт «Lava architects»

Рис. 105 Молодіжний готельно-відпочинковий комплекс Байройта. Візуалізація у розрізах

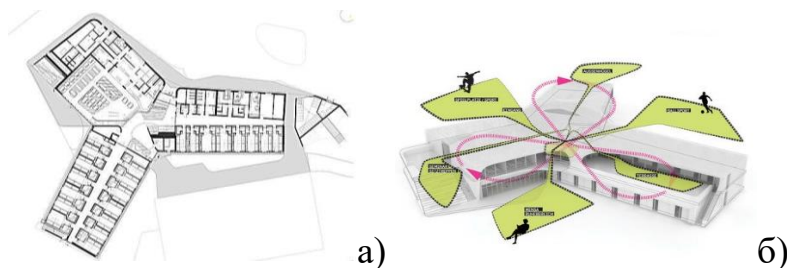

Рис. 106 а) план та б) зонування молодіжного готельно-відпочинкового комплексу Байройта

3.1.7 Архітектурно-просторові вирішення готельно-відпочинкових комплексів туристично-рекреаційних територій малих міст Іспанії

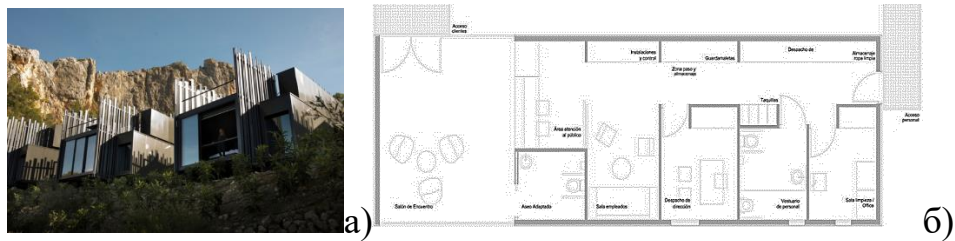

Рис. 107 а) візуалізація та б) план готельно-відпочинкового комплексу «Вівуд» Бенімантель, Іспанія. Проект Данієля Майо

Рис. 108 а) візуалізація готельно-відпочинкового комплексу. Бохінь, Словенія. 2021 р. Проект Ofis arhitekti

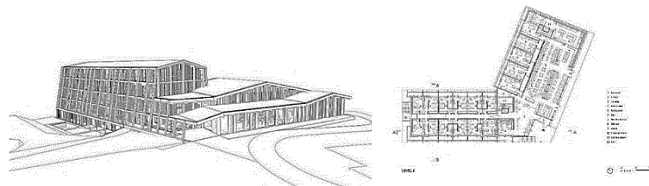

Рис. 109 а) фасад та б) план готельно-відпочинкового комплексу. Бохінь, Словенія. 2021 р. Проект Ofis arhitekti

3.1.8 Архітектурно-просторові вирішення готельно-відпочинкових комплексів туристично-рекреаційних територій малих міст Хорватії

Рис. 110 візуалізація проекту готельно-відпочинкового комплексу «Бельвю» острів Лошинь, Хорватія. Проект Rusan arhitektura

РОЗДІЛ 4 ПРОЕКТНІ ПРОПОЗИЦІЇ

4.1 Архітектурно-планувальні вирішення проектованого готельно-відпочинкового комплексу

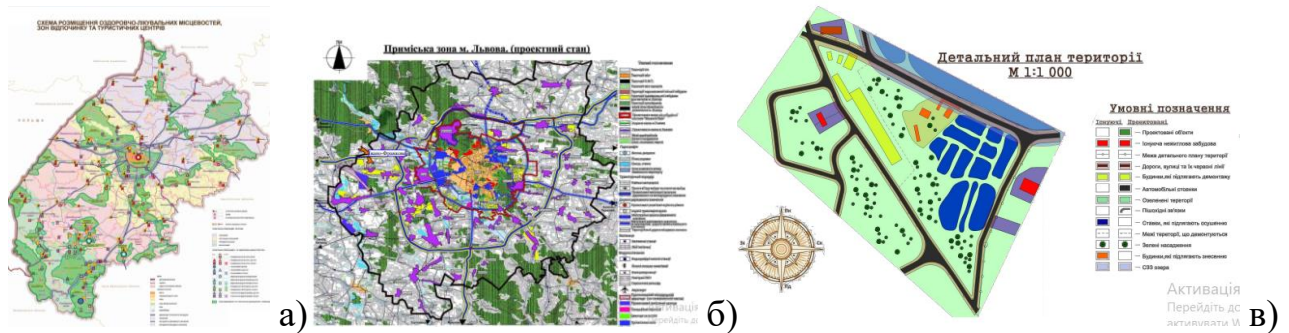

Рис. 111 а) схема розміщення оздоровчо-лікувальних місцевостей; б) приміська зона м. Львова (проектний стан); в) детальний план території м 1:1 000

Запроектований готельно – відпочинковий комплекс буде знаходитись у смт. Івано-Франково Яворівського району Львівської області, на південному заході Розточчя. Об'єкт розташовано недалеко центральної частини смт. Івано-Франкове, у мальовничій зеленій зоні селища. Район проектування має велике значення при влаштуванні споруди, це особливо впливає на вирішення фасадів, орієнтації, призначення самої споруди. Рельєф *території є складним, оскільки у місцях нагромадження лесу поширені яруги і балки.*

Район будівництва відноситься до I кліматичної зони України згідно ДСТУ-Н Б В.1.1-27 2010 «Будівельна кліматологія» з наступними розрахунками характеристиками:

- Середня температура повітря за січень – -6°C ;
- Середня температура повітря за липень – 18°C ;
- Кількість опадів за рік – від 570-600 мм;
- Відносна вологість у липні – менше 58 % ;
- Середня швидкість вітру у січні – 5 м/с ;

- Нормативна глибина промерзання ґрунту - -1,0 м.

Місцевий рельєф характеризується чергуванням річкових долин, болотяних місцин та горбів зі скелями. Середні висоти коливаються у межах 380-390 м, найвища вершина - Гострий Горб (395 м). Територією східного Розточчя протікають річки Верещиця та її притока Ставчанка. Тут є багато ставів, найбільший з яких.

Клімат території характеризується високою вологістю повітря та великою кількістю річних опадів. Це спричинено потоками західних і південно-західних вітрів, які дують з Балтійського моря. Зима є м'якою, з частими відлигами; середня температура січня - -3°C , липня - $+17,5^{\circ}\text{C}$.

Такий клімат зумовлює необхідність теплозахисту будинків.

Розрахункова температура для проектування :

- масивні огороження - 20°C ;
- легкі огороження - 25°C ;
- вентиляція - 9°C .

Переважно на даній території є пануючі південно-західні вітри.

Ділянка знаходиться в північно-західній частині поселення. Територія розміщена на рівнинному рельєфі.

Ігнорування характеристик району проектування може призвести до негативних наслідків - руйнування будівлі.

Вказані вище властивості впливають на об'ємно-просторову композицію будівлі, конфігурацію планів, вирішення фасадів, впливають як на стійкість споруди, так і на її економічні та експлуатаційні властивості, або ж, навпаки - створюють проблеми під час експлуатації, порушують оптимальний мікроклімат у внутрішньому середовищі.

Рис. 113 Генеральний план ділянки

Ділянка під забудову становить 5308, 73м² . На території готельно-відпочинкового комплексу розташовані сама будівля готелю, яка трансформатор, вздовж пішохідних доріжок розташовані ліхтарі, квітники та зелені зони становлять 2924,94м².

Весь благоустрій території виконується із сучасних довговічних і природних місцевих матеріалів.

Будівля готелю становить собою триповерхову будівлю, яка на першому поверсі вміщує вхідну зону з тамбуром, фойє, рецепцією, гардеробною, санвузли. Для відпочинку і очікування тут розташоване також приміщення бару та камера зберігання.

В плані – споруда складної геометричної форми з чіткими прямокутними формами, із виступаючими та западаючими частинами, які виділяють фасад.

Матеріали і конструктивне вирішення стель, стін і перегородок у групі приміщень для відвідувачів забезпечують акустичний комфорт, оптимальний мікроклімат, є екологічно нешкідливими. Форма і фактура вертикальних поверхонь в місцях скупчення відвідувачів і на шляхах пересування на висоту до 2 м повинні є травмобезпечними.

У приміщеннях для відвідувачів опорядження стін на висоту до 2 м є водостійким. Вологостійким також є опорядження стель над роздавальними і буфетними (кафетерійними) стопами.

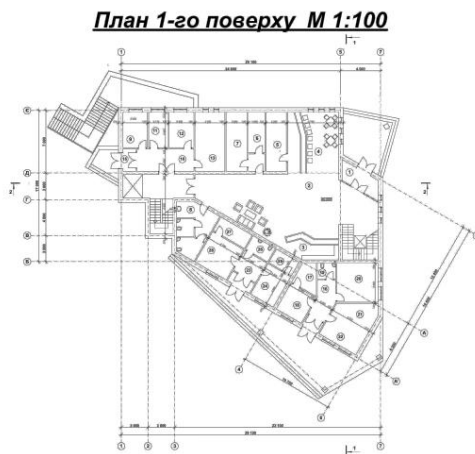

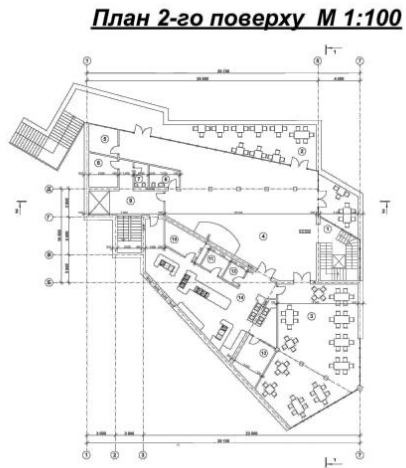
Рис. 114 План 1-го поверху

№ п/п	Експлікація 1 поверху	М ²
1	Тамбур	10,23
2	Фрйє	125,41
3	Рецепція	18,0
4	Бар	37,93
5	Підсобне прим.	15,05
6	Камера зберіг.	8,52
7	Гардеробна	15,71
8	Санвузол	21,1
9	Котельня	8,1
10	Коридор	29,73
11	Підсобне прим.	8,59
12	Прим. персоналу	11,08
13	Прим. персоналу	22,17
14	Прим. інж-техн. персоналу	10,88
15	Тамбур	4,34
	Поштове відділення	
17	Коридор	13,04
18	Підсобне прим.	6,82
19	Основне прим.	10,82
20	Санвузол	3,66
21	Комп. кабінет	20,1
22	Приймальня	11,04
23	Відділ зв'язку	12,99
	Відділ охорони	
25	Тамбур, коридор	12,06
26	Приймальня	11,62
27	Підсобне прим	5,2
28	Санвузол	5,7

На першому поверсі розташовані також котельня та приміщення інженерно-технічного персоналу, підсобні приміщення, санвузол для персоналу.

Для зручності відвідувачів тут розташоване також поштове відділення, яке складається з основного приміщення пошти, приймальної, відділу зв'язку, кабінету з комп'ютерами, підсобними приміщеннями та коридором.

На першому поверсі знаходиться також відділ охорони з необхідними додатковими приміщеннями.

	Експлікація 2 поверху	М ²
1	Хол	10
2	Тераса	49
3	Зал для сніданків	124
4	Центральний зал	37,93
5	Гардероб	15,05
6	Санвезол	6,46
7	Санвузол	3,73
8	Прим.персоналу	10,32
9	Коридок	8,1
10	Холодильна камера	11,06
11	Прим.збер.прод	5,96
12	Прим.збер.прод	4,52
13	Прим.персоналу	14,07
14	Основне прим.кухні (цехи приг.)	92,57

Рис. 115 План 2-го поверху

Другий поверх будівлі містить харчоблок, який передбачає гарячий цех з усіма необхідними додатковими приміщеннями (зона мийки посуду та кухонного інвентарю, приміщення для зберігання продуктів, холодильна камера, приміщення персоналу з санвузлом та душовою), хол, тераса для відпочинку, зал для сніданків, центральний зал, гардероб та санвузол.

Рис. 116 План 3-го поверху

Експлікація 3 –го поверху:

на третьому поверсі розташовані хол 121,5м², коридор 8,1 м², приміщення для персоналу - 17,6 і 17,06 м², а також тут розміщені готельні номери.

Один номер має 27,52м², де спальня має 23,9 м² і санвузол – 3,62 м²; **номери № 2-4** мають – 27, 05 м², де коридор -4,6 м², санвузол – 4,6 м², спальня -17,85 м²;

номер 5 має – 51,89 м², де коридор -11,22 м², санвузол -7,21 м², спальня -16,98 м², вітальня -16,50 м²; **номер 6** – 51, 03 м² , де коридор -8,98 м², санвузол -6,1 м², спальня - 23,29 м², вітальня -11,49 м²; **номер 7** – 42,88 м², де коридор - 4,47 м², санвузол -6,9 м², спальня -13,63 м², вітальня -17,88 м²; **номер 8**– 25,25 м², де коридор - 4,36 м², санвузол -4,19 м², спальня -16,7 м².

4.2 Архітектурно-просторові та конструктивні вирішення проєктованого готельно-відпочинкового комплексу

В архітектурно-планувальному відношенні будівля готельно-відпочинкового комплексу виконана в одному кооперованому об'ємі, є компактною, простою в конструктивному вирішенні, економічною в будівництві та експлуатації.

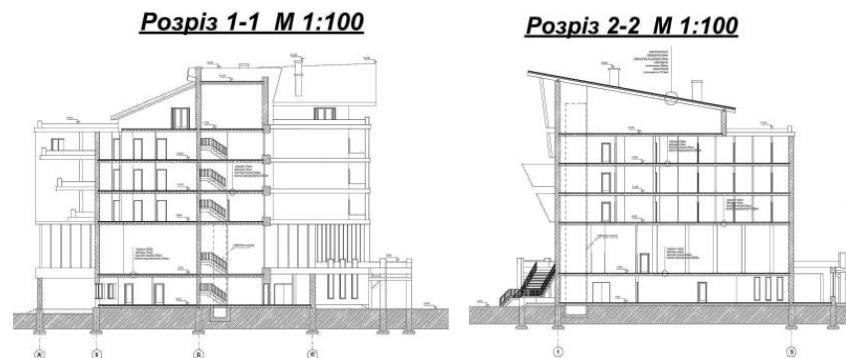

Рис. 117 Розрізи будівлі готелю

Плани будівлі передбачають найбільш зручні та короткі зв'язки між групами приміщень, при цьому зберігаючи належну функцію кожної групи та її зв'язку з генпланом (окремі входи та виходи, вестибюлі та тамбури, окремий центральний вхід та вихід на господарський двір).

Група громадського харчування забезпечує відвідувачів та персонал всіх груп.

Евакуація із будівлі здійснюється двома сходовими клітками, які розосереджені у східній та західній частинах будівлі.

Архітектурно-просторова композиція забудови готельно-відпочинкового комплексу передбачає зовнішній і внутрішній огляд будівлі. Внутрішній простір

створений на основі принципів і закономірності побудови єдиного архітектурного ансамблю. Зовнішній вигляд залежить від умов сприйняття забудови готельно-відпочинкового комплексу з ландшафту місцевості. Крім цього, в композицію вводяться елементи так званого п'ятого фасаду (дах будівлі готельно-відпочинкового комплексу, горизонтальні та вертикальні площини фасаду), у різних ракурсах дворові і бокові фасади, але при цьому дотримана масштабність окремих елементів даху відповідності їх кольорового і тонального вирішення в єдиному задумі.

Кожен номер має вихід на балкон, номери світлі і комфортні для проживання і оздоровлення. Вихід до номерів здійснюється через центральну сходову у коридор і номер. Дві сходові у східній і західній частині будівлі розосереджені та відповідають ДБН.

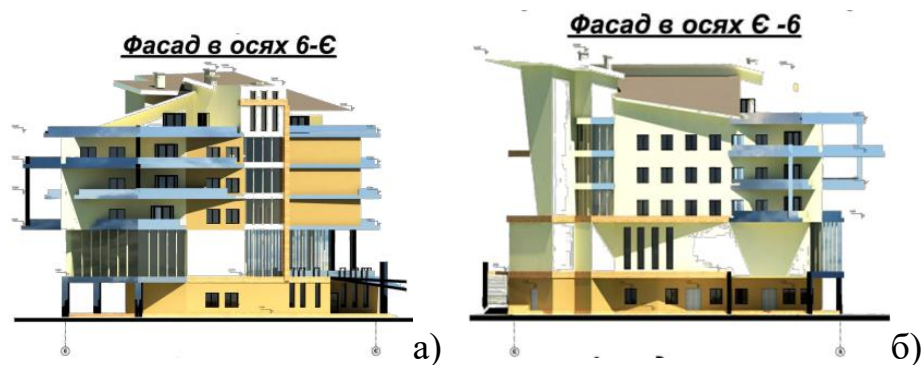

Рис. 118 Фасад в осях а) 6-Є та б) Є-6

Будівля знаходиться у помірній місцевості. Вона має добре виражену форму, яка на фасаді нагадує геометричні фігури. Дах має ламану не симетричну складну форму. В інтер'єрах застосоване оздоблення деревом та металеві конструкції, стіни та стелі оздоблені водостійкими шпаклівками. Дуже велику роль відіграє зашклення будівлі, яке додає їй світла і простору. Двері металопластикові та дерев'яні. Також продумані пандуси для людей з обмеженими можливостями.

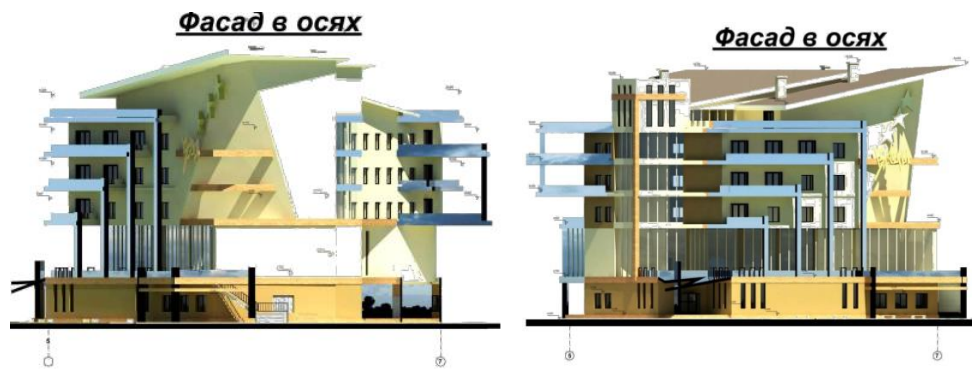

Рис. 119 Фасад в осях а) 9-7 та б) 5-7

В цілому прийом забудови, який формує архітектурно – просторову композицію готельно-відпочинкового комплексу представлений централізованою системою. Централізована система характеризується розміщенням різних груп закладів в одному архітектурному об’ємі. Архітектура будівлі готельно-відпочинкового комплексу домінує в природному оточенню. Асиметрична та яскрава будівля невеликої кількості поверхів, вражає та пробуджує.

Кольорове вирішення готельно-відпочинкового комплексу, оздоблення стін теразитовою штукатуркою теракотово-жовтими, зеленими та червонявими відтінками добре гармоніює з осінніми пейзажами лісу; цоколь - темна коричнева плитка та такого ж кольору металочерепиця надають будівлі завершеності.

Конструктивне вирішення будівлі готельно-відпочинкового комплексу традиційне для сільських будівель таких розмірів, з несучими цегляними стінами, перекриттям залізобетонними плитами. Висота надземних поверхів від підлоги до підлоги становить 3, 47 м (в чистоті 3, 20 м.). За відмітку 0,000 приймаємо рівень чистої підлоги першого поверху, що відповідає топографічній зйомці і генплану.

Всі конструкції були запроектовані таким чином, щоб кожний будівельний матеріал був найраціональніше застосований за своїм призначенням. В процесі проектування ставилось завдання максимально полегшити і здешевити конструкції, але при цьому, щоб всі будівельні матеріали забезпечували міцність

та стійкість. Стіни виконані з цегли 510 мм, зовнішні стіни облицьовуються теразитовою штукатуркою та фарбуються водостійкими фарбами. Плити перекриття монтуються на розчині М 800, перемичку на розчині М 50. Плити перекриття анкеруються анкерами А 1 до стін і підтягуються до монтажних петель і зварюються, зварні шви = 8 мм. По ГОСТ 5264 - 80.

Елементи конструкції дахів.

Підшивка з дошок товщиною 25 мм, облицьованих ГКЛ. Балки перекриття (затяжки) січення 50 на 180 мм. Мінераловатні плити в шарі ПХ 120 мм. Настил з дошок - 25 мм. Стропильні ноги 80 на 180 (висота), шаг 900 мм. Обрешітка 50 на 60 (висота), шаг 900 мм. Покриття - металочерепиця. Всі дерев'яні елементи, які контактують з цегляною кладкою, осмолити та ізолювати. Оздоблення цоколя природним каменем та керамічною плиткою.

Фундамент влаштовуються з монолітного бутобетону / бут. М 200. Будівля готельно-відпочинкового комплексу обладнана системами господарсько-питного, протипожежного, гарячого водопостачання, каналізації, водостоків. Будівлю готельно-відпочинкового комплексу приєднано до закільцьованих ділянок водопровідної мережі. Електропостачання виконане від двох взаєморезервуючих джерел живлення. Електропостачання у будівлі передбачено згідно з нормами проектування електрообладнання житлових та громадських будинків, правилами влаштування електроустановок.

Дизайн інтер'єру вхідної частини також побудований на контрасті, проте на контрасті кольорів. Темні м'які меблі добре виглядають на світлій плитці. Яскравим акцентом у просторі холу є червоні глечики з японськими декоративними деревами.

Номери відпочиваючих запроектовані у більш стриманих варіантах. У коричневий колір дерев'яної підлоги та стін добре вписуються білі деталі сучасних меблів та невеликі доріжки на підлозі.

Рис. 119 Приклади оформлення інтер'єру та екстер'єру

Будівля має асиметричну композицію. Організаційне значення тут належить ритму, тобто чіткому розподілу повторюваних у певному порядку елементів і деталей будівлі: виступів, вікон, площин стін, балконів. Вертикальний ритм додає будівлі легкість, спрямованість вгору, а чергування деталей у горизонтальному напрямку – додає будівлі присадкуватість, стійкість. Велику роль у виявленні форми будівлі та її деталей, а також у створенні виразного архітектурного образу відіграє освітлення.

РОЗДІЛ 5

ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

5.1 Особливості природоохоронних заходів при будівництві готельно-відпочинкового комплексу в смт. Івано-Франкове

З початку виникнення перших туристичних продуктів стиль суспільного життя ставав щораз мобільнішим і більш активним. Швидкий розвиток туризму за останніх п'ятдесят років можна порівняти з промисловою революцією. Так, з 1950 по 1996 рік кількість міжнародних туристичних перевезень збільшилися в чотири рази, а з 1996 по 2022 у вісім.

Швидкі темпи розвитку туризму, будівництво готельно-відпочинкових комплексів призвели до негативних змін природного середовища в окремих регіонах. Стали непридатними для відпочинку та рекреації забруднені пляжі, території з надмірним шумом, розвиненою ерозією, збіднілим ландшафтом, тобто туризм почав знищувати основи свого існування. З'явилася створення нової системи поглядів на розвиток цієї галузі, яка б змінила власне спосіб мислення людини. Свідченням перелому в ментальності сучасних туристів є:

- зростання екологічної свідомості;
- зростання досвідченості в подорожах;
- підвищені вимоги до якості послуг;
- вимогливий вибір мети подорожі.

Вплив туристичного транспорту на природне довкілля виявляється через викиди в атмосферу шкідливих газів автомобілів, підвищення рівня шуму, а також через будівництво нових доріг, стоянок автозаправних станцій і станцій технічного обслуговування. Викиди забруднюють повітря (в атмосфері з'являється вуглекислий газ, важкі метали, сполуки хлору, фтору, ртуті, миш'яку), що призводить до зникнення рідкісних видів рослин, різних мікроорганізмів, переміщення в інші місця диких звірів. Надмірний шум відлякує їх, наприклад, шум силою 40-60 децибел викликає хвилювання, зменшує час відпочинку, апетит. При 65 децибелах спостерігається

роздратування вегетативної і гормональної систем, при 75 - відбуваються більш глибокі розлади. В результаті дії шуму у ссавців зменшується кількість молока, сповільнюється приріст молодняку, відбуваються передчасні пологи. Від шуму реактивного літака гинуть личинки бджіл, бджоли втрачають орієнтацію, в пташиних гніздах тріскається шкарлупа яєць.

Найчастіше всі готельно-відпочинкові комплекси сконцентровані в важливих екосистемах. До них належать пляжі, узбережжя рік і озер, в горах вони розташовані неподалік гірських хребтів, на територіях з хорошими пейзажами. Це призводить до знищення найцінніших природних систем і об'єктів. Досить часто неочищені стічні води з готелів, ресторанів, туристичних баз потрапляють в озера, річки і моря, завдаючи значної шкоди підводного флорі і фауні, а також тваринам, життя яких пов'язане з водою (бобри, видри, дикі гуси, качки). Крім того, для експлуатації рекреаційно-відпочинкових комплексів потрібна велика кількість прісної води, в результаті чого її нестачу відчуває природне середовище та її мешканці. Додаткову проблему створює значну кількість відходів. Часто сміття скидають посеред лісу або в море, що, крім шкоди для довкілля, погіршує сані-тарно-спідеміологічний стан природних територій. Шкідливим є і саме будівництво нових туристичних об'єктів. Вирубують ліси, відлякують звірів, руйнується структура ґрунту, гине велика кількість дрібних тварин і рослин.

Вплив туристичних занять у рекреаційно-відпочинковому комплексі на природу.

Одними з найпоширеніших туристичних занять є відпочинок, ігри, товариські зустрічі на природі. Це призводить до:

- витоптування, пошкодження рослин, ґрунту від вогнищ, відлякування звірів;
- винесення грибів, ягід, квітів;
- занесення органічних і неорганічних матеріалів (харчових відходів, паперу, металу, скла тощо), нових органічних видів (насіння, тварин).

Найгірше вплив має витоптування.

Присутність навіть однієї людини не проходить для навколишнього середовища безслідно. Ущільнюється ґрунт, спресовується підстилка, гинуть сходи; збір грибів, ягід, квітів зменшує можливість самовідновлення рослин; зламана гілка, зарубка або насічка на стовбурі викликають зараження дерев хворобами і шкідниками. Звичайно, вплив однієї людини або групи людей ззовні малопомітний, оскільки рано чи пізно все поновлюється до попереднього стану. Однак при масовому напливі людей процеси відновлення відбуваються повільніше, ніж процеси руйнування.

В першу чергу витоптується (ущільнюється, перетирається і руйнується) лісова підстилка на ділянках, які інтенсивно відвідують відпочиваючі; її маса зменшується удвічі і більше разів. Пошкоджуються корені і кореневища рослин, які знаходяться в підстилці або безпосередньо під нею. У лісах зникає багато типових трав, а на їх місці з'являються бур'яни. Корінні лісові трави-пролісок, ряст, анемона, купина і інша - ломки.

При витоптуванні зменшується повітромісткість ґрунту. Питома вага його в незайманих місцях представляє 0,55 - 0,88 г / см³, на стежках і дорогах збільшується до 1,61-1,63 г / см³. В результаті розширення використання людиною території під будівництво збільшується навантаження на природний та історичний ландшафт. Тому в кожному із проектів забудови рекреаційно-відпочинкового комплексу необхідно науково обґрунтувати розміщення об'єктів туристичної сфери. Зокрема, проектування, забудова й експлуатація конкретних об'єктів повинні гармонійно поєднуватися з елементами ландшафту та природним середовищем на конкретній території.

Природоохоронні заходи скеровуються на зниження й ліквідацію негативного впливу споруджуваного туристичного об'єкта на довкілля, на збереження і покращення природних ресурсів, зокрема:

- 1) спорудження та експлуатація очисних споруд;
- 2) використання маловідходних технологічних процесів;
- 3) розміщення готельно-відпочинкового комплексу і під'їздів до нього з урахуванням екологічних вимог;

4) рекультивация земель;

5) заходи боротьби з ерозією ґрунтів у разі потреби.

Великої шкоди навколишньому середовищу завдає неорганізований авто- і мототуризм. Хаотичний рух на автомобілях і мотоциклах за межами доріг призводить до розрихлення ґрунту, знищення трав'яного покриву, моху, ягідників, грибниць. У лісах, на луках автомобілі залишають особливо глибокі колії або виривають разом з коренем рослинність, яка скріплює ґрунт, розбивають ґрунтове покриття, перетворюють його на легко переносний матеріал для вітру і води. Місця зупинок і стоянок забруднюються моторними маслами, паливом, різними засобами для чищення.

Іншим досить небезпечним для природного середовища заняттям є гольф. Небезпека полягає в тому, що для підтримки в якісному стані гольфових полів потрібна велика кількість води і хімічних добрив. В середньому одне гольфове поле споживає 1500-2000 літри води щодня. Це призводить до того, що дефіцит прісної води відчуває природне довкілля і всі організми, які живуть в ньому. Тварини переселяються в інші місцевості, сохнуть дерева, куці, трави.

Різні туристичні заняття викликають різний вплив на навколишнє середовище. Він може бути нульовим (наприклад, вплив серфінгу, ковзанярства на замерзлих річках і озерах) або ж найвищий ступінь знищення і забруднення природи, до якого призводять різні масові заходи відпочинку, гри і зустрічі на природі, авто-і мототуризм.

Проектування і будівництво об'єктів туристичної сфери повинно супроводжуватися ретельним аналізом їх впливу і самого процесу будівництва на навколишнє середовище. Люди хочуть перебувати поблизу водойм, недалеко від лісу чи бору, мати можливість відновити сили, відпочиваючи на лоні природи. При цьому важливо замислитися про те, як вплине будівля на навколишнє природне середовище. Вплив будівництва відбувається на всіх його етапах: від отримання будматеріалів до експлуатації готових об'єктів.

З метою поліпшення навколишнього природного середовища, встановлюються охоронні зони від інженерних мереж, червоні лінії автодороги,

санітарні та протипожежні розриви, прибережно-захисні смуги озера в смт. Івано-Франкове. Рослинний шар ґрунту, що порушується внаслідок влаштування фундаментів і твердого покриття, траншей для інженерних мереж, проведення вертикального планування, використовується для покращення родючості землі.

Погодження проектно-технічної документації на підключення об'єктів готельно-відпочинкового комплексу до мереж інженерного забезпечення відбувається за участі служб, мережі яких пролягають поблизу території забудови.

На стадії робочого проекту слід погоджувати документацію з відповідними службами, які надають послуги з постачання води, газу й електрики.

У нашому випадку готельно-відпочинковий комплекс буде розміщуватись на території багатій лісами. Тому потрібно схвалити заплановане місце її розташування із низкою установ. Зокрема, з Департаментом міжнародного співробітництва та туризму Львівської облдержадміністрації, Львівським обласним управлінням лісового та мисливського господарства.

5.2 Пропозиції з охорони навколишнього середовища під час спорудження та експлуатації бази відпочинку у смт. Івано-Франкове Львівської області»

При розробці проекту будівництва бази відпочинку у смт. Івано-Франкове Львівської області потрібно враховувати ті фактори, які можуть впливати на навколишнє середовище.

Відповідно до положень Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» при розробці генеральних планів сільські, селищні, міські ради встановлюють режим використання природних ресурсів, охорони навколишнього природного середовища та екологічної безпеки у приміських та зелених зонах за погодженням з місцевими радами, на території яких вони знаходяться, відповідно до законодавства України [26]. Тому важливо погодити проектні рішення із сільською радою смт.Івано-Франкове, на території якої буде розташований готельно-відпочинковий комплекс.

Для розробки природоохоронних заходів під час виконання будівельних робіт ми враховували вимоги розділу 8 «Ландшафтні та рекреаційні території» ДБН В.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій». Будівельно-монтажні роботи на територіях з обмеженим режимом господарської діяльності (території та об'єкти природно-заповідного фонду, охоронні зони, прибережні та лісові захисні смуги тощо) здійснюються відповідно до документів, що визначають статус цих територій, законів та кодексів України щодо охорони навколишнього середовища, із дотриманням вимог, що містяться у комплексному висновку державної інвестиційної експертизи проектної документації [6]. У проекті спорудження бази відпочинку у смт. Івано-Франкове Львівської області.

Пропонуємо такі заходи з охорони навколишнього середовища на період будівництва:

1. Охорона та раціональне використання земельних ресурсів:

- компактне розташування проектного об'єкта та під'їзних шляхів до нього;
- вертикальне планування території для забезпечення поверхневого стоку через зливні лотки із подальшим скидом у каналізацію;
- здійснення збору та тимчасового зберігання будівельних відходів з дотриманням санітарно-гігієнічних норм;
- влаштування твердого покриття тротуарів і проїздів навколо будівлі;
- виконання будівельних та планувальних робіт, при якому ґрунтовий покрив (родючий шар ґрунту) за спеціальним дозволом знімають, переносять і складають для подальшого використання під час благоустрою прибудинкової території, рекультивації земель тощо (відповідно до чинного природоохоронного законодавства);
- влаштування тимчасових автомобільних доріг та інших під'їзних шляхів з урахуванням вимог щодо запобігання пошкодженню сільськогосподарських угідь та деревино-чагарникової рослинності;
- завезення рослинного шару ґрунту й озеленення території туристичної бази під час її благоустрою.

2. Охорона та раціональне використання водних ресурсів:

- централізоване водопостачання з лічильником використаної води;
- відведення дощових стоків до централізованої каналізації;
- встановлення локальних очисних споруд для очищення поверхневих дощових стічних вод;
- недопущення відведення поверхневих стічних вод із території будівельних майданчиків безпосередньо на рельєф, тобто без здійснення інженерних заходів, що запобігають виникненню осередків техногенної ерозії ґрунтів .

3. Охорона атмосферного повітря:

- раціональна організація повітрообміну в усіх приміщеннях туристичної бази;
- дотримання умов зберігання будівельних матеріалів на відкритих і закритих складах;
- регулярне прибирання території та централізований полив для запобігання забруднення пилом;
- озеленення території та санітарно-захисної зони.

4. Поводження з відходами:

- роздільне збирання відходів;
- систематичне вивезення харчових і господарсько-побутових відходів спецавтотранспортом.

5. Використання безпечних будівельних матеріалів:

- застосування традиційних місцевих матеріалів;
- застосування новітніх сучасних матеріалів, які мають екологічні сертифікати.

Тому в проєкті поєднуються традиційні матеріали із новітніми. Наприклад, фундамент під всією будівлею прийнято монолітним бетонним, оздоблений над поверхнею ґрунту природним каменем; фасади виконані з цегли; дах будівлі черепиця, конструкція даху утеплена мінераловатними матами і підшита дошками-вагонкою; перегородки – з дерева та цегли; перекриття – з дерева, а над підвалом – монолітні залізобетонні; віконні та дверні блоки – з дерева.

Реалізація запропонованих заходів, які будуть виконані під час будівництва готельно-відпочинкового комплексу у смт. Івано-Франкове Львівської області., сприятиме збереженню ландшафту, рослинного покриву, лісових насаджень, захисту від забруднення поверхневих і ґрунтових вод, атмосферного повітря.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У науковій практиці до сьогодні немає узгодженого визначення «рекреаційно-відпочинковий комплекс». На основі опрацьованої наукової літератури, ми будемо дотримуватись думки, що для того, щоб відпочинок перейшов в стадію рекреації або туризму, людині потрібно залишити межі свого безпосереднього місця проживання.

Таким чином, під терміном «Рекреація» будемо розуміти діяльність людини, спрямована на відновлення її фізичного і духовного здоров'я в процесі відпочинку за межами території постійного проживання, а точніше в зоні малих міст.

Закордонна практика розвитку готельно-відпочинкових комплексів у межах туристично-рекреаційних територій малих міст базується на створенні таких комплексів шляхом реконструкції нерентабельних громадських споруд, реконструкції замків та старовинних комплексів, побудові готельних комплексів з врахуванням особливостей регіональної архітектури, інколи з наслідуванням історичних стилів.

Архітектурно-просторові готельно-відпочинкові комплекси Львівської області переживають в останні роки бурхливі перетворення. Такі трансформації зумовлені освоєнням нових територій та їх окультуренням, зміною форм власності, розвитком приватного бізнесу.

За нашим дослідженням сьогодні у Львівській області поширені такі готельно-відпочинкові комплекси:

1. Об'єкти інфраструктури (придорожні готелі, ресторани),
2. Об'єкти паломництва (реколекційні центри, паломницькі центри, храми, храмові комплекси) та комплекси санаторно-лікувального профілю (санаторії, профілакторії, курорти)
3. Об'єкти історико-мистецької та архітектурної спадщини (автентичні садиби, будинки - гражди).

Особливості архітектурно-планувальної організації і розвитку об'єктів готельно-відпочинкових комплексів визначені на основі авторських досліджень: шляхом архітектурно-ландшафтної інвентаризації, аналізу реалізованих проектних рішень та статистичних даних. До їх особливостей слід віднести: підвищену атрактивність рекреаційних територій; зменшення площ території окремих рекреаційних комплексів; диференціацію зон відпочинку.

Основним інтегральним чинником впливу на формування і розвиток об'єктів готельно-відпочинкових комплексів є поява нових форм власності та зміна системи господарювання.

Розвиток готельно-відпочинкових комплексів у зоні малих міст в Україні має чітку орієнтацію на ресурсну базу. Вагомий відсоток готельно-відпочинкових комплексів має потенціал санаторнокурортного лікування. Це бази Трускавця, Східниці, Моршина, Берегове. З розвитком приватного бізнесу готельно-відпочинкові комплекси Трускавця омолодили архітектуру та удосконалили обслуговування. Конкуренція заставляє підприємців вдаватись до креативних ідей щодо облаштування території, інфраструктури бази.

Як правило готельно-відпочинкові комплекси передбачають розташування власних ресторанів, утримання ферм для кухні, приміщення для лікувально-діагностичних процедур, зона відпочинку передбачає басейн, сауну та тренажерний зал, дитячу кімнату, диско-бар, зал для трансляції фільмів та концертів.

Проведений аналіз формування системи готельно-відпочинкових комплексів України показує нерівномірне і не завжди раціональне їх використання та розташування. Серед розглянутих комплексів можна виділити три типи готельно-відпочинкових комплексів: природно-ландшафтні, історико-мистецькі та інфраструктурні.

Найбільш освоєні райони Надвірнянський, Сколівський та Долинський райони. Не на повну потужність розвинений Косівський, Верховинський та Коломийський райони, які б могли орієнтувати свої бази на історико-мистецький рекреаційний ресурс.

При проектуванні нових готельно-відпочинкових комплексів в зоні малих міст рекомендується робити акцент на об'єкти, які є бажаними для відвідування туристами, а також на надання послуг, які є актуальними для відвідувачів готельних комплексів. Головним планувальним центром готельно-відпочинкового комплексу може бути цікава мала архітектурна форма, арт-об'єкт тощо. Планувальні осі ділянки готельно-відпочинкового комплексу повинні враховувати головні і другорядні об'єкти.

Головною планувальною віссю буде основний під'їзд до готельно-відпочинкового комплексу.

Наступними за значимістю планувальними осями є транспортні та пішохідні шляхи, якими здійснюється під'їзд до туристичних комплексів, що входять до складу зони, і зв'язку між будівлями комплексу.

Опрацювання планувальної структури готельно-відпочинкового комплексу, що входить до складу туристичних територій дозволяє оптимізувати їх планувальну організацію:

- забезпечувати найкоротші і найбільш зручні зв'язки між місцями масових відвідувань, центрами обслуговування, транспортними вузлами;
- раціонально розподіляти туристичні потоки;
- забезпечити зв'язок туристичних територій з оточенням – громадськими центрами поселень, ландшафтно-рекреаційними територіями;
- створити умови для поетапного розвитку туристичних територіальних утворень;
- забезпечити ізоляцію туристичних територій від негативного впливу зовнішнього середовища (забруднень виробничих підприємств, автомобільного транспорту, затоплення і підтоплення паводковими водами тощо);
- створити передумови для формування виразного архітектурно-художнього вигляду туристичних територій.

Особливе місце слід приділити розвитку інфраструктури в районі малих міст Львівської області і будівництва тут готельно-відпочинкових комплексів, які відповідають міжнародному рівню, що згодом змогло б дозволити регіону

стати великим регіональним конгресовим центром і увійти до складу Європейської федерації міст-організаторів конференцій.

Розвитку популярності готельно-відпочинкових об'єктів малих міст Львівської області буде опосередковано сприяти реалізація наступних завдань:

1. Розвиток міжнародного співробітництва в галузі туризму;
2. Створення умов для відродження і розвитку традиційних центрів туризму, освоєння нових туристських районів з багатим природним та історико-культурним потенціалом;
3. Сприяння в розробці і впровадженні на обласному туристичному ринку прогресивних технологій туристичного обслуговування;
4. Удосконалення нормативно-правової бази розвитку туризму і системи державного регулювання туристської діяльності, в тому числі системи заходів, що забезпечують безпеку в сфері туризму та відпочинку;
5. Стимулювання розвитку матеріальної бази туризму (об'єктів розміщення та інфраструктури) шляхом залучення позабюджетних джерел, в тому числі іноземних інвестицій, для реконструкції та нового будівництва туристичних об'єктів;
6. Удосконалення системи інформаційного забезпечення сфери туризму, проведення активної рекламної діяльності;

Використання бюджетних коштів є необхідною умовою сприяння розвитку готельно-відпочинкового кластера в регіоні.

Заплановані бюджетні кошти спрямовуються на вирішення першорядних завдань підвищення інвестиційної привабливості Львівщини і створення бренду території туристичного напрямку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Amstutz W. *Neue Wege im Hotelbau*. Zürich. 1929.
2. Arrêté du 27 janvier 2016 modifiant l'arrêté du 23 décembre 2009 fixant les normes et la procédure de classement des hôtels de tourisme et l'arrêté du 3 octobre 2014 relatif à la «distinction Palace». URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000031933720>
3. Astor House. URL: https://360wiki.ru/wiki/Astor_House
4. Bagiński E. *Sieć osadnicza jako przedmiot badań*, Wrocław: OWPW. 2006
5. Bański J. Problematyka definicji i zasięgu przestrzennego obszarów wiejskich i stref podmiejskich. *Acta Scientiarum Polonorum, Administratio Locorum*, London: UWM, 11(3), 2012. С. 5-15.
6. Bosiacki S. «Gospodarka turystyczna – mity i rzeczywistość». *Gospodarka turystyczna u progu XXI wieku, Wyd. Akademii Wychowania Fizycznego w Poznaniu, Poznań*, 2000. S. 19-25.
7. Chalet Family. URL: <https://booking.karpaty.ua/uk/houses/chalet-family>
8. Chalet Flery. URL: <https://www.booking.com/hotel/ua/chalet-florie.uk.html>
9. Classement des hôtels au Maroc, sur tourisme.gov.ma, Ministère du Tourisme. URL: <https://mtataes.gov.ma/fr/tourisme/fr/h%c3%a9bergement/syst%c3%a8me-de-classement>
10. Classement des hôtels au Québec, sur tourisme.qc.ca, Ministère du Tourisme du Québec. URL: <http://www.tourisme.gouv.qc.ca/programmes-services/hebergement/classification/hotels.html>
11. Connaître les 16 établissements distingués Palace, sur atout-france.fr, Atout France. URL: <https://www.atout-france.fr/content/connaitre-les-16-etablissements-distingues-palace>
12. Das Berghotel. Das Hotel als Bautyp und seine Entwicklung zum Berghotel in Südtirol, in: Bettina Schlorhauser: *Berghotels 1890–1930. Südtirol, Nordtirol und Trentino : Bauten und Projekte von Musch & Lun und Otto Schmid*. Birkhäuser, Basel 2021, Band 1. S. 166–267.

13. Du jamais-vu depuis 1959: un hôtel américain à La Havane», sur [courrierinternational.com](https://www.Courrierinternational.com), Courrier International, URL: <https://www.Courrierinternational.com/article/cuba-du-jamais-vu-depuis-1959-un-hotel-americain-la-havane>
14. Dziejic E. «Rachunek satelitarny jako narzędzie mierzenia efektów ekonomicznych turystyki». Gołembski G. (red.), *Kierunki rozwoju badań naukowych w turystyce*, Wyd. Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Poznań, 2003. S. 43-52.
15. Ecclesia A. Horace Edouard Davinet (1839 – 1922). Masterarbeit an der Universität Lausanne. 2017.
16. Eco resort Monastic-SPA. URL: <https://www.booking.com/hotel/ua/monistic.de.html>
17. Flückiger-Seiler R. Architektur nach dem Sündenfall. Der Umgang mit Hotelbauten aus der Belle Époque. In: *Erhalten und Gestalten. 100 Jahre Schweizer Heimatschutz*. Herausgegeben von Madlaina Bundi. Baden. 2005, S. 80-89.
18. Gaworecki W. Turystyka, Wyd. PWE, Warszawa. 2003.
19. Geneseo Inn / Ecotech Design. URL: https://www.archdaily.com/943728/geneseo-inn-ecotech-design?ad_medium=gallery
20. Gfell Hotel. URL: https://www.archdaily.com/958286/gfell-hotel-noa-star?ad_medium=gallery
21. Gołembski G. «Wstęp». Kompendium wiedzy o turystyce, *Wyd. Naukowe PWN*, Warszawa-Poznań, 2002. S. 9-12.
22. Gołembski G. Regionalne aspekty rozwoju turystyki, *Wyd. Naukowe PWN*. 1999.
23. Gosteria Hata Podoprygora. URL: <https://www.booking.com/hotel/ua/ghostieriiia-khata-podoprighora.ru.html?activeTab=photosGallery>
24. Grassi M.-C. Pour une histoire de l'hospitalité, paru dans Alain Montandon, *Lieux d'hospitalité : hospices, hôpital, hostellerie*, Presses universitaires Blaise Pascal, coll. «Littératures», 2000. 500 p.
25. Green Park Hotel & SPA. URL: <https://www.booking.com/hotel/ua/green-park.de.html>
26. Hermann U. *Knaurs etymologisches Lexikon*, 1983, S. 200.

27. Hermes Resort Hotel Rest and Treatment. URL: <https://www.booking.com/hotel/ua/germes.de.html>
28. Hilmar F. Henselek: Hotelmanagement: Planung und Kontrolle, Oldenbourg, München, 1999.
29. Hoffmann, M. Geschichte des deutschen Hotels. Vom Mittelalter bis zur Gegenwart. Heidelberg 1961.
30. Hotel Gasthof Adler. URL: <https://www.archdaily.com/972061/hotel-gasthof-adler-firm-architekten/619471aa9a957a0355c39cca-hotel-gasthof-adler-firm-architekten-plan-sections>
31. Hotel Silberhorn, Lauterbrunnen, Switzerland. URL: https://www.tripadvisor.ru/LocationPhotoDirectLink-g285724-d543107-i72842037-Hotel_Silberhorn-Lauterbrunnen_Jungfrau_Region_Bernese_Oberland_Canton_of_.html
32. Hotel Vesna. URL: <https://www.booking.com/hotel/ua/recreation-complex-vesna.de.html>
33. Hotel. Wikipedia, the free encyclopedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Hotel#/media/File:Tabard_inn_mid19th.jpg
34. Hotels: A Brief History. URL: <https://www.hospitalitynet.org/opinion/4017990.html>
35. Hotrec Missions & Priorities, sur hotrec.eu. URL: <https://www.hotrec.eu/about-us/mission-priorities.aspx>
36. Huse M., Gustavsen T., Almedal S. Tourism impact comparisons among Norwegian towns. *Annals of Tourism Research*, 25, 3. 1998. S. 721-738.
37. Jędrusik M. Trzy modele kolonizacji turystycznej na przykładzie archipelagów mórz ciepłych. *Przegląd Geograficzny*, 75, 1. 2003. S. 81-100.
38. Kapuściński R. Lapidarium III, Wyd. Czytelnik, Warszawa. 1997.
39. Kowalczyk A. Geografia turystyki, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa. 2000.
40. Kowalczyk A. Tourism as a factor of local development. Geographical space at the turn of the century, *Wyd. Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych, Uniwersytet Warszawski*, Warszawa. 2003. S. 217-222.

41. Kowalczyk A. Usługi turystyczne – przedmiot badań geografii turystyki czy geografii usług? Dziegieć E., Szwichenberg A. (red.), *Przemysł turystyczny*, Wyd. Uczelniane Politechniki Koszalińskiej, Koszalin, 2000. S. 115-131.
42. La Distinction Palace, sur atout-france.fr, Atout France. URL: <https://www.atout-france.fr/services/la-distinction-palace>
43. Latzel C. Faszination Grand Hotel: Was genau ist eigentlich ein Grand Hotel? In: hotel-legenden.com. Claudia und Katja Latzel, Las Palmas de Gran Canaria, Spanien, 6. Oktober 2018. Compare: «Hotels: A Brief History».
44. Leopolis hotel. URL: <https://www.fivestaralliance.com/luxury-hotels/lviv/leopolis-hotel>
45. Les Cubains accèdent aux hôtels pour étrangers, sur lexpress.fr, L'Express, URL: https://www.lexpress.fr/actualite/monde/les-cubains-accedent-aux-hotels-pour-etrangers_471568.html
46. Loisium Hotel Expansion / Steven Holl Architects. URL: https://www.archdaily.com/964112/loisium-hotel-expansion-steven-holl-architects?ad_source=search&ad_medium=projects_tab
47. Mariko O. Adult adoptions: Keeping Japan's family firms alive. BBC News
48. Meili A. Bauliche Sanierung von Hotels und Kurorten. Assainissement technique d'hôtels et de stations touristiques. Schlussbericht. Bearbeitet und herausgegeben im Auftrag des Eidgenössischen Amtes für Verkehr. Erlenbach-Zürich 1945.
49. Milne S., Ateljevic I., 1, Tourism, economic development and the global-local nexus: theory embracing complexity, *Tourism Geographies*, 3 (4), 200. S. 369-393.
50. Modern Art Hotel, Львів. URL: https://ua.igotoworld.com/ua/article/499_samye-neobychnye-oteli-ukrainy.htm
51. Niedźwiecka-Filipiak I., Potyrała J., Filipiak P.,. Contemporary management of green infrastructure within the borders of Wrocław Functional Area (WrOF). *Architektura Krajobrazu/Landscape Architecture*, 47, 2015. S. 4-27.
52. Oldest hotel Guinness World Records. URL: <https://www.guinnessworldrecords.com/world-records/oldest-hotel>

53. Perlyna Karpat. URL: <https://www.booking.com/hotel/ua/perlyna-karpat.de.html>
54. Position paper on classification, sur hotrec.eu, URL: <https://www.hotrec.eu/cust/documentrequest.aspx?DocID=414>
55. Progress and priorities, 2006/2007. URL: www.wttc.travel/bin/pdf/temp/progresspriorities06-07.html
56. Researching the history of pubs, inns and hotels. URL: <http://www.buildinghistory.org/buildings/inns.shtml>
57. Saarinen J. The regional economics of tourism in Northern Finland: The socioeconomic implications of recent tourism development and future possibilities for regional development. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 3, 2. 2003. S. 91-113.
58. Saltzbork. URL: <https://www.booking.com/hotel/ua/saltzbork.de.html>
59. Spode H. Eine kurze Geschichte des Hotels. In: *Voyage. Jahrbuch für Reise- & Tourismusforschung* (Thema: «Hotel»), Bd. 9. 2011.
60. Szwichenberg A. *Gospodarka turystyczna polskiego wybrzeża*, Monografia Wydziału Ekonomii i Zarządzania, 121, Wydawnictwo Uczelniane Politechniki Koszalińskiej, Koszalin. 2006.
61. Tableau de classement des hôtels de tourisme, édition du 27 janvier 2016. URL: https://www.classement.atout-france.fr/web/guest/home?_com_liferay_login_web_portlet_LoginPortlet_popinDisplay=true
62. Tableau de classement hôtelier, mode d'emploi, Ministère de l'Économie, 2009. URL: https://www.economie.gouv.fr/files/finances/presse/dossiers_de_presse/0906115etoile/0906115etoile02.pdf
63. The world's oldest hotel - open nearly 1300 years. URL: newatlas.com
64. Thomas Barfuss. *Authentische Kulissen. Graubünden und die Inszenierung der Alpen*. Baden. 2018.
65. *Tourism Factbook*. UN World Tourism Organization. 2014. URL: <https://www.e-unwto.org/loi/unwtotfb>
66. Villa Marta. URL: <https://www.booking.com/hotel/ua/villa-marta.de.html>

67. Vyhláška Ministerstva hospodárstva z 26. júna 2008, ktorou sa ustanovujú klasifikačné znaky na ubytovacie zariadenia pri ich zaradovaní do kategórií a tried. Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, 2008-06-26, 277/2008 Z.z.

68. Warszńska J., Jackowski A. Podstawy geografii turystyki, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa. 1979.

69. Апартаменти BS. URL: <https://www.booking.com/hotel/ua/apartments-bs.de.html>

70. Байцар А. Л. Винники туристичні: науково-краєзнавче видання, Винники: ТзОВ ВТФ «Друксервіс», 2016. 312 с.

71. Бейдик О. О. Методологія та методика аналізу рекреаційнотуристських ресурсів України: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора географії, Київ, 2004. 24 с.

72. Білоконь Ю. М., Куйбіда В. С. Територіальне планування в Україні: європейські засади та національний досвід. Київ: Логос, 2009. 108 с.

73. В'їзний туризм. Додаток 8. Вимоги до готелів різних категорій. URL: https://tourlib.net/books_ukr/vt_dod8.htm

74. Відпочинковий Комплекс «Розтока». URL: <https://booking.karpaty.ua/uk/houses/roztoka>

75. Вілла «Престиж». URL: <https://www.booking.com/hotel/ua/prestizh-truskavets12.de.html>

76. Габрель М. М. Урбаністичні процеси на відпочинкових територіях приміської зони м. Львова. Містобудування та територіальне планування, Київ: КНУБА, 35. 2009. с. 95-105.

77. Габрель, М. М.,. Підвищення ефективності містобудівних рішень в організації приміських територій: монографія. Львів: СПОЛОМ, 272 с.

78. Готель «Стара Правда». 2014. URL: https://ua.igotoworld.com/ua/article/499_samye-neobychnye-oteli-ukrainy.htm

79. Готельно-навчальний комплекс «Гетьман». URL: <http://hetman.lviv.ua/konferents-servis/konferents-zal--1>

80. Готельно-ресторанний комплекс «Софія». URL: <https://afisha.rovno.ua/restaurant/restoran-gotelno-restorannogo-kompleksu-sofiya>
81. Данилко Н. Я. Функціонально-просторовий розвиток водної рекреації у зоні впливу м. Львова: дисертація на здобуття наукового ступеня канд. архітектури, Львів, 2018. 278 с.
82. Дьомін М. М. Первинний елемент соціально-планувальної структури крупного міста – мікрорайон. *Містобудування та територіальне планування*, Київ: КНУБА, 37. 2010. С. 138-150.
83. Класифікація готельних номерів. URL: https://childfund.org.ua/Uploads/Files/books_pdf/galopom_evropa/cards_hotel_A4.pdf
84. Корж Н. В., Басюк Д. І. Управління туристичними дестинаціями : підручник. Вінниця: «ПП«ТД Едельвейс і К», 2017. 322 с.
85. Лундберг Д. Е., Готельний і ресторанний бізнес, Бостон: Cahnern Books, 1974.
86. Методичні вказівки для самостійної та індивідуальної роботи з дисципліни Міжнародна готельна індустрія / Галицька І.Б. Малюта Л.Я. Тернопіль: ТНТУ, 2019. 104 с.
87. Нішіяма Онсен Кейункан. URL: <https://uk.wikipedia.org/>
88. Панченко Т. Ф. Містобудування. Довідник проектувальника. Київ: Укрархбудінформ. 2006. 192 с.
89. Петришин Г. П. Історичні архітектурно-містобудівні комплекси: нові методи дослідження. Національний університет Львівська політехніка, Львів. 2006. 292 с.
90. Покладок О. В. Архітектурно-планувальна трансформація рекреаційних систем приміських зон великих міст (на прикладі міста Львова) : дис. ... канд. арх. : 18.00.01; Нац. ун-т «Львів. Політехніка». Львів, 2021. 239 с.
91. Покоłodна М. М. Рекреаційна географія: навчальний посібник, Харків: Харківська національна академія міського господарства. 2012. 275 с.
92. Полянський В. К., Полянський В. В. Дача и приусадебное хозяйство. Воронеж: ВГУ, 1991. 304 с.

93. Преображенский В. С. География рекреационных систем СССР, Москва, 1985. 234 с.
94. Риндюк С. В., Максименко М. А. Ліпковська архітектурно-планувальна організація готельних споруд, науково-технічний журнал «сучасні технології, матеріали і конструкції в будівництві». 2019.
95. Cottage Ksenija. URL: <https://www.booking.com/hotel/ua/kseniya-cottage.de.html>
96. Святий Шарбель. URL: <https://www.booking.com/hotel/ua/sviatii-sharbel.de.html>
97. Смадич І. П. Архітектурна організація об'єктів сучасної рекреації у Карпатському регіоні України. Дис. канд. наук, Національний ун-т «Львівська політехніка», Львів. 2016. 304с.
98. Смаль І. В. Туристичні ресурси світу, Ніжин: Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, 2010. 336 с.
99. Тарас Я. М. Принципы формирования курортно-рекреационных систем с учетом групповых форм расселения (на примере Украинских Карпат): автореф. дис. на соискание ученой степени канд. арх., Москва, 1980. 20 с.
100. Шулик В. В. Методологічні основи формування рекреаційних систем в Україні: дис. на здобуття наук. ст. доктора архітектури, Харків, 2008. 340 с.
101. Шулик В. В. Системний підхід в основі формування основних етапів дослідження рекреаційних систем рівня малого міста. *Сучасні проблеми архітектури та містобудування*, 32. 2013. С. 283-286
102. Юрчишин Г. М. Дослідження ландшафтно-просторової організації рекреаційної системи Прикарпатської Гуцульщини. *Містобудування та територіальне планування*. 23. 2006. С. 365-369.
103. Яценко В. О. Приміська зона – ретроспектива, реальність, перспектива. *Сучасні проблеми архітектури та містобудування*, 40. 2015. С. 331-340.